

Nota faunabeheer Noord-Brabant

Gewijzigde versie

Auteur

Gedeputeerde Staten
van Noord-Brabant

Datum

26 februari 2019

Inhoud

A.	<u>Aanleiding formulering nieuwe Nota faunabeheer Noord-Brabant</u>	4
A1.	<u>Aanleiding aanpassing Nota faunabeheer</u>	4
A1.1.	<u>Beleidsnota Flora- en faunawet 'Gewogen belangen'</u>	4
A1.2.	<u>Ontwikkelingen na 2010</u>	4
A1.3.	<u>Brabant: uitnodigend groen</u>	4
A2.	<u>Beleid onder de Flora- en faunawet</u>	5
A2.1.	<u>Samenvatting uitvoering faunabeleid t/m 2016</u>	5
A2.2.	<u>Evaluatie beleid</u>	6
A2.3.	<u>Gewijzigde inzichten omtrent faunabeheer en soortbescherming</u>	7
A3.	<u>Taakverdeling en verantwoordelijkheid onder de Wet natuurbescherming</u>	8
A3.1.	<u>Wijzigingen ten opzichte van het beschermingsregime onder de Flora- en faunawet</u> ...	8
A3.2.	<u>Taak en rolverdeling</u>	9
A3.3.	<u>Bepaalde werkingduur Wet natuurbescherming</u>	11
B.	<u>Algemene beleidsuitgangspunten faunabeheer</u>	12
B1.	<u>Nee, tenzij</u>	12
B2.	<u>Duurzaam beheer van populaties</u>	12
B3.	<u>Goedkeuring faunabeheerplan</u>	13
B4.	<u>Staat van instandhouding</u>	14
B5.	<u>Toepassing van instrumenten</u>	16
B6.	<u>Tellingen en Monitoring</u>	19
B7.	<u>Toezicht en handhaving</u>	20
B7.1.	<u>ODBN; uitvoering Toezicht en handhaving</u>	21
B7.2.	<u>FBE; versterking verantwoordelijkheid voor naleving binnen het organisatieverband</u> 21	
C.	<u>Specifieke beleidsuitgangspunten faunabeheer</u>	23
C1.	<u>Jacht</u>	23
C1.1.	<u>Redelijke wildstand</u>	23
C1.2.	<u>Sluiting van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden</u>	24
C1.3.	<u>Verhuur jachtrecht provinciale gronden</u>	26
C2.	<u>Populatiebeheer</u>	27
C2.1.	<u>Nationaal beschermde soorten</u>	28
C2.2.	<u>Strikt beschermde (vogel)soorten</u>	28
C3.	<u>Schadebestrijding of preventie</u>	29
C3.1.	<u>Schade</u>	29

C3.2.	Beleidsformulering	30
C4.	Overlast	32
C5.	Exoten en verwilderde dieren	32
C6.	Niet beschermde inheemse diersoorten	33
D.	Beleid specifieke soorten	35
D1.	Vogels	35
D1.1.	Ganzen	35
D1.2.	Roek	36
D1.3.	Overige vogelsoorten	36
D2.	Strikt beschermde soorten (HR richtlijn, verdragen Bern en Bonn)	36
D3.	Nationaal beschermde soorten	37
D3.1.	Wild zwijn	37
D3.2.	Overige nationaal beschermde soorten	38

A. Aanleiding formulering nieuwe Nota faunabeheer Noord-Brabant

A1. Aanleiding aanpassing Nota faunabeheer

A1.1. Beleidsnota Flora- en faunawet 'Gewogen belangen'

Op 19 oktober 2010 hebben Gedeputeerde Staten (hierna: GS) de Beleidsnota Flora- en faunawet, 'Gewogen belangen', vastgesteld (hierna: beleidsnota 'Gewogen belangen'). In deze beleidsnota is omschreven hoe GS vanaf eind 2010 uitvoering geven aan de bevoegdheden die aan hen zijn toegekend op grond van de Flora- en faunawet.

In de beleidsnota 'Gewogen belangen' is omschreven welke instrumenten kunnen worden ingezet ter voorkoming van schade door beschermde inheemse diersoorten aan met name gewassen of in het kader van de openbare veiligheid. Daarnaast is omschreven welk afwegingskader zal worden gevolgd indien handelingen nodig zijn om beschermde inheemse diersoorten te verstoren, te vangen of te doden.

Onder faunabeheer wordt in dit verband verstaan: Het planmatig beheren van populaties van beschermde inheemse diersoorten, met het doel schade of overlast door deze diersoorten te beperken of te voorkomen. Daarnaast kan planmatig beheer ook worden toegepast in het belang van de populatie zelf of om een goed evenwicht te laten ontstaan tussen een betreffende populatie en de belangen voor de bescherming van andere flora of fauna.

Onder 'faunabeheer' wordt binnen het wettelijk kader ook de jacht verstaan. Dat wil zeggen het recht van de jachthouder om voor benutting jachtwildsoorten te bemachtigen, opzettelijk te doden of met het oog daarop op te sporen.

A1.2. Ontwikkelingen na 2010

Na de vaststelling van de beleidsnota 'Gewogen belangen' zijn in 2011, via het Bestuursakkoord Natuur en in 2013 via het Natuurpact tussen Rijk en provincies, nieuwe afspraken gemaakt over de decentralisatie van het natuurbeleid. Het rijk treedt verder terug en de provincies krijgen op grond van deze afspraken vrijwel de volledige verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het natuurbeleid.

In vervolg hierop is besloten tot het aanpassen van de natuurbeschermingswetgeving. Dit heeft geleid tot de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Naast de integratie van de – inmiddels voormalige - Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet in één wet, draagt het rijk hiermee ook formeel de bevoegdheden over aan de provincies. Hierbij stelt het rijk ook de instrumenten beschikbaar, zodat provincies de regie kunnen voeren over het natuurbeleid in de eigen provincie.

Dit heeft ook gevolgen voor het beleid van GS in relatie tot het faunabeheer binnen de provincie en houdt ook in dat provincies genoodzaakt zijn te bezien of hun beleid nog voldoende dekkend is in relatie tot de verruimde verantwoordelijkheden.

A1.3. Brabant: uitnodigend groen

Voor de uitvoering van het natuurbeleid in Noord-Brabant is het strategisch beleid vastgesteld in de nota 'Brabant: uitnodigend groen' (BrUG). Hierin hebben Provinciale Staten (hierna: PS) de ambities voor het integrale natuur- en landschapsbeleid voor de periode 2012-2022 vastgelegd. Met de vaststelling van BrUG en de aanwijzing van het NatuurNetwerk Brabant, is in Brabant al invulling gegeven aan belangrijke verplichtingen die de provincies op grond van de Wnb hebben gekregen.

Ons beleid omtrent faunabeheer in de breedste zin des woords, wordt dan ook ingepast binnen het strategische beleid als vastgelegd in BrUG. Dit houdt op hoofdlijnen in dat GS rekening houden met de beleidsuitgangspunten zoals deze in BrUG zijn opgenomen.

A1.3.1. Biodiversiteit Brabant-breed

Het faunabeheer moet zodanig plaatsvinden dat dit ten dienste staat van of in elk geval niet nadelig kan zijn voor:

- het stoppen van de afname van biodiversiteit in Noord-Brabant;
- de zorg voor (de realisatie van) een geschikte leefomgeving van alle bedreigde dieren en planten (rode lijstsoorten) binnen Noord-Brabant;
- het zo compleet mogelijk houden of krijgen van ecosystemen binnen Noord-Brabant.

A1.3.2. Verankerd in de samenleving

Het faunabeheer staat niet alleen ten dienste van de bescherming van natuur en landschap, maar heeft ook een rol in de samenhang tussen economie en het gebruik van landschap en natuur door burgers en ondernemers. Faunabeheer wordt dan ook zodanig uitgevoerd dat deze een rol heeft bij de bescherming van natuur en landschap en de intrinsieke waarde hiervan.

Faunabeheer kan worden ingezet om burgers en ondernemers in staat te stellen om -binnen de wettelijke kaders- de baten van natuur en landschap te benutten. Daarbij achten GS het mogelijk dat private en publieke partijen gebiedsgericht gaan samenwerken. De afweging tussen de belangen kan per gebied verschillend uitpakken.

Bij integrale gebiedsontwikkeling streven we naar een balans tussen de ecologische, economische en sociaal-culturele belangen. Lokaal kan door omstandigheden één van deze belangen prevaleren, maar op regionale schaal moet er sprake zijn van evenwicht. Dit kan ook voor het faunabeheer betekenen dat per gebied een aangepaste werkwijze wordt voorgestaan. De rol van de provinciale overheid in deze samenwerking zal dan vooral faciliterend en verbindend zijn in plaats van regisserend.

Natuurkwaliteit en biodiversiteit, identiteit van het landschap, voldoende en schoon water zijn collectieve waarden, waarvoor de overheid altijd verantwoordelijkheid blijft dragen. De overheid heeft ook instrumenten tot haar beschikking die andere partijen niet hebben, zoals wet- en regelgeving en planologische instrumenten. Wanneer deze waarden in het geding zijn, dan nemen GS haar verantwoordelijkheid.

Regelgeving blijft nodig, maar uitgangspunt is dat doelen zoveel mogelijk via draagvlak en eigen verantwoordelijkheid worden bereikt.

A2. Beleid onder de Flora- en faunawet

A2.1. Samenvatting uitvoering faunabeleid t/m 2016

Op 2 februari 2007 hebben PS bij verordening vrijstelling verleend voor het opzettelijk verontrusten en verjagen van een aantal diersoorten bij dreigende schade, waaronder ganzen en smienten, alsmede enkele andere schadeveroorzakende soorten. Daarnaast is in de verordening ook een vrijstelling opgenomen voor het doden van de woelrat.

Op 2 december 2009 hebben GS een aanwijzingsbesluit genomen om de bestrijding van de (invasieve) exoten binnen de provincie mogelijk te maken (inwerkingtreding 1 januari 2010). Deze aanwijzing is gewijzigd bij besluit van 15 mei 2012. Het gaat om de bestrijding van soorten die een ernstig risico veroorzaken voor de veiligheid en om soorten die een bedreiging vormen voor de inheemse flora- en fauna: muntjak, muskusrat, nijlgans, rosse stekelstaart, verwilderde Amerikaanse nerts en verwilderde duif. Daarnaast is in de aanwijzing de wettelijke bevoegdheid geregeld om de nulstand voor het wild zwijn en het damhert te kunnen blijven uitvoeren.

In de beleidsnota 'Gewogen belangen' hebben GS opgenomen op welke wijze zij gebruik maken van hun bevoegdheden en op welke wijze de inzet van wettelijke instrumenten (vrijstelling, aanwijzing en ontheffing) zal worden gebruikt.

GS hanteren in de beleidsnota het wettelijke uitgangspunt dat inheemse dieren beschermd moeten worden. Het afwijken van de verboden om dieren opzettelijk te verontrusten, te vangen of te doden is een uitzondering. Dit is beleidsmatig geformuleerd als het 'nee, tenzij'-principe. Verder volgt uit het beleid dat GS bij voorkeur alleen gebruik zullen maken van hun ontheffende bevoegdheid als deze ontheffing kan worden verleend aan de FBE voor gebieden waar belangrijke schade dreigt (meer dan € 250,- schade per geval). GS koppelen aan de ontheffingen een voorschrift dat er effectieve preventieve middelen moeten zijn geplaatst.

A2.2. Evaluatie beleid

In de beleidsnota 'Gewogen Belangen' van 19 oktober 2010 was voorzien in een evaluatie van het beleid. Er is voor gekozen om de evaluatie in tijd en vorm zodanig uit te voeren dat de resultaten daarvan ook konden worden gebruikt voor een eventueel nieuw of aanvullend te formuleren (soortbeschermings-) beleid, mede gegrond op de nieuwe verantwoordelijkheden en taken die vanaf 2017 bij de provincies zijn komen te liggen.

Hiertoe is, in opdracht van GS, in de periode juni-oktober 2016 door Bureau Berenschot een evaluatie uitgevoerd. Het resultaat van deze evaluatie is vastgelegd in het rapport 'Gewogen belangen beschouwd'¹.

Hieronder zijn de belangrijkste conclusies samengevat en gekoppeld aan het standpunt van GS.

Conclusie 1: Voor de meeste binnen de provincie Noord-Brabant in het wild levende diersoorten lijkt er als gevolg van de door de provincie gekozen uitvoering van de Flora- en faunawet een goede balans gevonden te zijn tussen (dreigende) schade/veiligheidsrisico's voor de samenleving en een gunstige staat van de betrokken populaties. Voor de roek, de ganzen en het wilde zwijn was dit op basis van de huidige beleidsnota niet mogelijk.

Het nieuwe ganzenbeleid, zoals door GS vastgesteld in de beleidsnotitie 'hoofdlijnen nieuw ganzenbeleid' is overgenomen in deze Nota, de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant en de Regeling natuurbescherming Noord-Brabant.

Voor het wild zwijn zijn regionale gebiedsplannen opgesteld. De uitwerking hiervan is meegenomen in deze Nota en in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant. Ook het beleid m.b.t. de roek is hierin nader beschouwd.

Conclusie 2: Bij sommige inheemse diersoorten vinden nu geen populatietellingen plaats, waar die mogelijk wel nuttig zijn. Bijvoorbeeld omdat er onduidelijkheid bestaat over de vraag of er rondom een bepaalde diersoort nu wel of niet een populatierisico bestaat en of er een noodzaak is om actief in te zetten op schadebestrijding (illustratief is de onderzochte casus verwilderde kat).

In gezamenlijkheid met het veld wordt nagegaan of er, naast de roek, nog andere diersoorten zijn waarop extra of verbeterde monitoring van schade en populatieontwikkeling (binnen het beschikbare budget) zinvol is.

Conclusie 3: Niet alle direct betrokken partijen bij de ontwikkeling en de uitvoering van het beleid rondom populatiebeheer en schadebestrijding lijken te beschikken over dezelfde informatie en ook

---

¹ 'Gewogen belangen beschouwd, Evaluatie beleidsnota Gewogen Belangen', Berkhout, B; Bianchi, R; Peeters, M; Oostdijk, A; Berenschot, 17 oktober 2016.

niet alle partijen kennen elkaars knelpunten bij de eigen roluitoefening. Dit gebrek aan onderlinge communicatie kan volgens Berenschot nooit resulteren in een optimale uitvoering van het takenpakket in een keten waarin partijen van elkaar afhankelijk zijn.

Om informatie en kennisuitwisseling te verbeteren in relatie tot de uitvoering van het faunabeleid is door GS een periodiek overleg ingesteld tussen de Faunabeheereenheid Noord-Brabant, de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) en de provincie. De provincie neemt hiertoe het initiatief en vervult een regisseursrol.

Conclusie 4: Er is veel onduidelijkheid in het veld over de door de provincie met de Omgevingsdienst Brabant Noord afgesproken controledichtheid op de door grondeigenaren geactiveerde ontheffingen en dat de controleaanpak risico gestuurd plaatsvindt. De beleidsnota is volgens Berenschot op deze aspecten onvoldoende duidelijk c.q. verwijst niet naar de handhavingsstrategie waarin dit uitgewerkt is.

In 2017 wordt de provinciale Handhavingskoers geëvalueerd. Daarna wordt nieuw algemeen beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) vastgesteld. De aanbevelingen uit deze evaluatie over toezicht en handhaving bij het faunabeheer worden daarin meegenomen.

Conclusie 5: De praktijk heeft uitgewezen dat de keuze van de omgevingsdienst om de handhavingstaken rondom de Flora- en faunawet bij één persoon te beleggen, risicovol is. Door uitval bij ziekte hebben de controles op geactiveerde ontheffingen enige tijd stilgelegen.

De provincie is opdrachtgever en bepaalt daarbij de kaders voor de uitvoering door de ODBN en de omvang van de op te dragen werkzaamheden. Door de kwaliteitscriteria over een robuuste uitvoering is deze deelopdracht ondergebracht bij één omgevingsdienst. De omvang was niet zo groot dat hier meerdere fe's aan hebben kunnen werken. In 2017 zal de omvang, gelet op de bevoegdheidsverschuiving door de Wet natuurbescherming, omvangrijker zijn.

Conclusie 6: De (spontane) naleving op de ontheffingsvoorwaarden komt niet als optimaal over.

In verband met de verbreding van de VTH-taken in de nieuwe Wet natuurbescherming wordt in 2017 de toezichtsmethodiek voor het faunabeheer door de ODBN herzien. Dit aspect wordt hierin meegenomen.

A2.3. Gewijzigde inzichten omtrent faunabeheer en soortbescherming

Niet alleen uit de evaluatie, maar ook reeds eerder is vastgesteld dat de beleidsnota 'Gewogen Belangen' niet voldoende dekking gaf voor een aantal bijzondere situaties.

A2.3.1. Ganzen

De ontwikkelingen rond het ganzenakkoord en het daarna stranden van dit landelijke akkoord, leidden ertoe dat het noodzakelijk werd geacht om op provinciaal niveau beleidsmatig anders met ganzenoverlast en -bestrijding om te gaan. Dit heeft geresulteerd in een beleidsnotitie met daarin opgenomen een 'nieuw' ganzenbeleid². Deze (nieuwe) aanpak is overgenomen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

A2.3.2. Wilde Zwijnen

Ook de ontwikkelingen rond de wilde zwijnenpopulaties in Noord-Brabant hebben ertoe geleid dat het zogenaamde nulstandsbeleid, zoals geformuleerd in de Beleidsnota Gewogen Belangen, op een aantal onderdelen diende te worden heroverwogen. Hiertoe is begin 2016 gekozen voor een aanpak

---

² 'Beleidsnotitie, Hoofdlijnen nieuw ganzenbeleid Noord-Brabant', 12 juli 2016

waarbij een regionale benadering wordt voorgestaan. Deze (nieuwe) aanpak is overgenomen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

A2.3.3. Gewijzigde ontwikkelingen/inzichten

Sinds 2010 zijn niet alleen rond het beheer van ganzen- of wilde zwijnenpopulaties inzichten gewijzigd. Ook wordt anders aangekeken tegen de manier waarop het beheer van wilde fauna zou moeten plaatsvinden en op welke manier aantasting van dieren of populaties gewenst of ongewenst is. Dierwelzijn is een element dat zal moeten worden meegewogen als besloten wordt om dieren te vangen of te doden. Het gaat dan vooral om de inzet van middelen die dit dierwelzijn zo min mogelijk aantasten.

A3. Taakverdeling en verantwoordelijkheid onder de Wet natuurbescherming

A3.1. Wijzigingen ten opzichte van het beschermingsregime onder de Flora- en faunawet

Inhoudelijk is er met de inwerkingtreding van de Wnb een aantal zaken gewijzigd. In relatie tot faunabeheer zijn de belangrijkste wijzigingen hieronder benoemd.

A3.1.2. Opzettelijke verstoring

Een algemene verlichting in het beschermingsregime is dat in vrijwel alle gevallen het eerder geldende verbod op het opzettelijk verstoren van beschermde dieren is komen te vervallen. Dit verbod is enkel nog van toepassing op strikt beschermde soorten of vogelsoorten die vanwege hun kritische staat van instandhouding extra bescherming nodig hebben. Dit houdt onder andere in dat de vrijstelling voor het opzettelijk verstoren, zoals deze was opgenomen in de Verordening vrijstellingen ex artikel 65 Flora- en faunawet van 2 februari 2007, niet meer aan de orde is en ook niet meer terugkomt in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant.

A3.1.3. Overname beschermingskaders Vogel- en Habitatrichtlijn

De Wnb bevat een expliciete opsomming van economische, ecologische, veiligheids- of volksgezondheidsbelangen op grond waarvan PS (bij verordening) of GS (bij opdracht of ontheffing) toe kunnen staan om diersoorten te bestrijden of populatiebeheer toe te passen.

Alle van nature in Nederland voorkomende vogels zijn vanaf 1 januari 2017 beschermd onder hetzelfde beschermingsregime zoals dat in de Vogelrichtlijn is geregeld. De bescherming van Natura 2000-gebieden en de soorten die zijn beschermd op grond van de Habitatrichtlijn vallen onder hetzelfde beschermingsregime zoals dat in de Habitatrichtlijn is vastgelegd.

Bovenstaande indeling van het beschermingskader van Europees beschermde soorten houdt in dat deze soorten alleen kunnen of mogen worden bestreden als er een (economisch of ecologisch) belang in het geding is dat specifiek in één van de beide richtlijnen is opgenomen.

A3.1.4. Nationaal beschermde soorten

Daarnaast heeft de wetgever ook een aantal dier- en plantensoorten aangewezen die niet zijn beschermd op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn. Het gaat deels om soorten die algemeen voorkomen, maar waarvan de regering heeft bepaald dat er toch voor deze soorten nog een passief beschermingsregime moet gelden. Het gaat om grote hoefdieren als edelhert, damhert, ree en wild zwijn. Maar ook om marterachtigen (waaronder ook de das en steenmarter), alsmede een aantal knaagdieren, spitsmuizen, reptielen, amfibieën, insecten en vaatplanten. De lijst van 'nationaal beschermde dier- en plantensoorten' is opgenomen als bijlage bij de wet. Voor deze soorten geldt in grote lijnen hetzelfde beschermingsregime als voor de soorten die zijn beschermd op grond van de Habitatrichtlijn.

Beleidsmatig houdt deze verandering in dat voor de nationaal beschermde dier- en plantensoorten in de wet een aantal wettelijke belangen zijn toegevoegd op grond waarvan beheer van de populaties of schade- of overlastbestrijding mogelijk is.

A3.2. Taak en rolverdeling

A3.2.1. Terugtrekken Rijk in uitvoeringstaken

Op grond van bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies zijn bij de inwerkingtreding van de Wnb vrijwel alle uitvoeringstaken ten aanzien van de bescherming van natuurgebieden, de bescherming van planten en dieren en de bescherming van bossen, overgedragen aan provincies.

Het rijk stelt hiervoor instrumenten beschikbaar, zodat provincies de regie kunnen voeren over het natuurbeleid in de eigen provincie. PS kunnen hiervoor verordeningen vaststellen. GS kunnen hiervoor nadere regels vaststellen.

A3.2.2. Verordenende bevoegdheid Provinciale Staten

PS zijn bevoegd om middels verordening vrijstellingen te verlenen van de verboden die gelden voor het vangen, doden van beschermde inheemse diersoorten, alsook het aantasten van (vaste) verblijfplaatsen. In de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant hebben PS een beperkt aantal vrijstellingen opgenomen en deze vooral eerst beperkt tot het bestrijden van overlast binnen de bebouwde kom door steenmarters (wegvangen) en ter voorkoming van schade aan gewassen door woelrat en veldmuis (doden).

Nieuw in de Wnb is dat in het bestuur van de Faunabeheereenheid niet alleen jachthouders vertegenwoordigd moeten zijn, maar ook maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren. Dit vergroot een transparante aanpak. PS hebben in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant regels gesteld aan de Faunabeheereenheid en aan het faunabeheerplan dat zij opstellen.

A3.2.3. Gedeputeerde Staten bevoegd tot geven van een opdracht of verlenen van een ontheffing

GS zijn op grond van de Wnb bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) met betrekking tot de bescherming van dieren, planten en bossen.

In situaties waarvoor geen vrijstelling geldt, hebben GS de bevoegdheid om ontheffing te verlenen of een opdracht te verstrekken. Beide besluiten dienen daarbij om grondgebruikers of andere personen of organisaties toestemming te verlenen om binnen strikte kaders -en ten dienste van wettelijk geformuleerde belangen- diersoorten te kunnen vangen, te doden of hun verblijfplaatsen aan te tasten. Hét toetsingskader hiervoor is paragraaf 6 Faunabeheer van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant. Middels het 'Besluit Eerste wijzigingsregeling Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant' wordt die beleidsregel gelijktijdig met deze Nota gewijzigd. Indien daar aanleiding toe is, kunnen GS besluiten deze beleidsregel aan te vullen of te wijzigen.

A3.2.4. Mandatering VTH-taken Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

GS hebben de ODBN gemandateerd³ voor de uitvoering van de VTH-taken Wnb. Op grond van deze mandatering handelt de ODBN meldingen, aanvragen of ontheffingen af in relatie tot gebiedsbescherming (Natura 2000), soortbescherming alsmede faunabeheer (jacht, beheer en schadebestrijding).

Daarnaast voert de ODBN toezicht- en handhavingstaken uit op grond van de Wnb. Zie hiervoor paragraaf B6.

---

³ zie mandaat ODBN d.d. 28 mei 2013, Provinciaal blad nr. 86/13, te raadplegen op www.brabant.nl

A3.2.5. Faunabeheereenheid

De Faunabeheereenheid Noord-Brabant is de aangewezen instantie voor de uitvoering van het faunabeleid in het landelijk gebied van de provincie Noord-Brabant. De basis hiervoor vormt het faunabeheerplan dat voorziet in een samenhangende aanpak van het beheer van in het wild levende populaties dieren en de bestrijding van schade die wilde dieren kunnen veroorzaken aan bijvoorbeeld de openbare veiligheid of de landbouw.

De FBE is dan ook de organisatie die de taak heeft om faunabeheerplannen op te stellen en vast te stellen. Naast hetgeen in de Wet natuurbescherming (paragraaf 3.4) en de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant (paragraaf 4) is opgenomen over de rol en taak van een FBE, hebben GS de FBE ook de extra taak als provinciaal loket faunabeheer toegekend. Initiatiefnemers die gebruik willen maken van een ontheffing in het kader van schadebestrijding, overlastbestrijding en faunabeheer, kunnen hiertoe een verzoek indienen bij de FBE. De FBE kan, indien zij beschikt over een ontheffing op voorhand, de initiatiefnemer machtigen tot gebruik van de ontheffing. Indien geen ontheffing op voorhand beschikbaar is, kan de FBE een incidentele ontheffing aanvragen bij de provincie (ODBN). Na verlening van de ontheffing kan de FBE de initiatiefnemer machtigen tot gebruik hiervan.

In geval van verleende ontheffingen (of opdrachten) is de FBE verantwoordelijk voor een goede uitvoering en naleving van deze besluiten.

Het bovenstaande geldt in principe voor alle ontheffingen met betrekking tot schadebestrijding, overlastbestrijding en faunabeheer. Alleen indien de noodzaak ontbreekt voor verrichting van de handelingen door tussenkomst van de FBE, kan een ontheffing ook worden verleend aan anderen dan een FBE. Voorbeelden (niet limitatief) hiervan zijn:

- Een ontheffing voor schade- of overlastbestrijding binnen de bebouwde kom of binnen gebouwen;
- Een ontheffing voor de bestrijding van overige schade, niet zijnde schade aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren;
- Een ontheffing voor onderzoek en onderwijs;
- Een ontheffing voor de opvang van inheemse dieren.

De FBE zorgt voor verslaglegging aan GS over de wijze van uitvoering van het faunabeheerplan en de aan de FBE verleende ontheffingen, maar ook over de gebruikmaking van verleende vrijstellingen. Dit alles vormt de één loketfunctie van de FBE.

A3.2.6. Loketfunctie gemeenten

De gemeenten zijn in principe het loket voor burgers en bedrijven. Dit betekent dat als voor activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor de natuur ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig is, er geen aparte natuurvergunning meer nodig is van de provincie. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning bij de gemeente zal namelijk ook getoetst worden op de gevolgen voor natuur. Als er gevolgen zijn, vraagt de gemeente een 'Verklaring van geen bedenkingen' aan bij GS.

Daarnaast hebben gemeenten de mogelijkheid om bepaalde diersoorten, die binnen de bebouwde kom overlast veroorzaken, te bestrijden op basis van een door GS goedgekeurd soortenbeheerplan. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage 4 van de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Op moment van vaststelling van deze Nota (18 april 2017) betreft het alleen de steenmarter (vrijstelling voor opzettelijk verstoren of vangen en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen).

A3.3. Beperkte werkingsduur Wet natuurbescherming

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden. Daarbij is reeds door het kabinet duidelijk gemaakt dat zij voorzien dat de wet al weer over enkele jaren opgaat in de Omgevingswet. Daartoe wordt momenteel gewerkt aan een Aanvullingswet natuur. Het doel is daarbij dat de inhoud van de Wnb, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming beleidsneutraal zal worden omgezet. Bij het de formulering van de nota faunabeheer houden GS rekening met deze toekomstige overgang naar de Omgevingswet.

B. Algemene beleidsuitgangspunten faunabeheer

B1. Nee, tenzij

Beleid: GS hanteren het 'nee, tenzij' uitgangspunt.

Afwijken van de verboden als opgenomen in de Wnb is alleen aan de orde als er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dit noodzakelijk is op grond van één of meer wettelijk geformuleerde belangen.

GS hanteren het wettelijke uitgangspunt dat inheemse diersoorten beschermd moeten worden. Hierin wordt ook de intrinsieke waarde van het dier alsook de samenhang binnen een ecosysteem erkend. Eventueel afwijken van de verboden als opgenomen in de Wnb (om bijvoorbeeld dieren opzettelijk te vangen of te doden) is dan ook een uitzondering.

Dit is het 'nee, tenzij'-principe.

Van het verbod ('nee') kan slechts onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Deze 'tenzij' geldt in de vorm van een algemene uitzondering (de jacht) en bijzondere uitzonderingen (waaronder beheer en schadebestrijding).

Afwijken van de verboden gebeurt alleen na een zorgvuldige afweging van belangen, wanneer er geen andere bevredigende oplossing is. Deze afweging betreft natuurbelangen versus bijvoorbeeld economische-, gezondheids- of veiligheidsbelangen.

Opzettelijk verontrusten of het weren van soorten heeft de voorkeur boven doden. Pas als blijkt dat verontrusten niet meer voldoende effect heeft, wordt het wegvangen of doden van dieren overwogen.

De gunstige staat van instandhouding van de dieren moet gegarandeerd zijn. Als de gunstige staat van instandhouding in het geding is, zullen maatregelen moeten worden getroffen, zodat verdere verslechtering wordt tegengegaan.

B2. Duurzaam beheer van populaties

Beleid: Onder het duurzaam beheer van populaties verstaan GS dat het *vangen en doden van dieren dient te voldoen aan de eisen van verstandig en duurzaam gebruik zoals geformuleerd in het Biodiversiteitsverdrag (Verdrag van Rio).*

Wat GS verstaan onder faunabeheer is reeds omschreven in paragraaf A1.1. Onderdeel van dit faunabeheer is ook het beheren van populaties. In de Wet natuurbescherming wordt in een aantal artikelen gesproken van 'duurzaam' beheer van populaties. Wat hieronder wordt verstaan vraagt nadere toelichting⁴. De term 'duurzaam beheer van populaties' wordt in de Wnb gebruikt bij de beschrijving van de faunabeheereenheden (artikel 3.12) en de faunabeheerplannen (artikel 3.14). Inzake het gebruik van de term 'duurzaam' in relatie tot het beheer van populaties blijkt uit de Memorie van Toelichting (paragraaf 7.3.1. MvT) dat de wetgever doelt op duurzaam beheer of gebruik als bedoeld in artikel 2 van het Verdrag inzake biologische diversiteit (Rio de Janeiro, 15 juni

⁴ inspraak Dierenbescherming d.d. 18 maart 2017

1992 (Trb. 1992, 164). Daarom sluiten wij, voor wat betreft de definiëring inzake duurzaam beheer van populaties aan wat hierover in de Memorie van Toelichting van de Wnb is geformuleerd:

Het vangen en doden van dieren moet voldoen aan de eisen van verstandig en duurzaam gebruik. Duurzaam gebruik wordt in het hiervoor aangehaalde Biodiversiteitsverdrag gedefinieerd als het gebruik van bestanddelen van de biologische diversiteit op een wijze en in een tempo die niet leiden tot achteruitgang van de biologische diversiteit op de lange termijn.

Hieruit volgt dat met name in het faunabeheerplan geborgd moet zijn dat het vangen en doden van beschermde diersoorten er niet toe leidt dat de staat van instandhouding van de betrokken diersoorten in het geding komt. Gedeputeerde Staten zullen dan ook faunabeheerplannen beoordelen of voldaan wordt aan dit principe, alvorens tot goedkeuring over te gaan.

B3. Goedkeuring faunabeheerplan

Beleid: GS verlenen goedkeuring aan een faunabeheerplan als:

- Het plan voldoet aan de eisen als vastgelegd in de Wnb en de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant;
- Het plan voldoet aan de voorwaarden en uitgangspunten zoals deze zijn vastgelegd in deze nota.

Het faunabeheerplan is de basis voor de uitvoering van een vrijstelling voor schadebestrijding (artikel 3.15 eerste of derde lid Wnb), de verlening van ontheffingen voor faunabeheer (artikel 3.17 eerste lid Wnb) en de uitoefening van de jacht (artikel 3.20 e.v. Wnb).

Hiermee wil de wetgever bevorderen dat alle vormen van faunabeheer zoveel mogelijk in samenhang én in afstemming met elkaar plaatsvinden. Met een planmatige en gebiedsgerichte aanpak wordt volgens de wetgever geborgd dat alle inspanningen op elkaar worden afgestemd.

Onder de begrippen schadebestrijding, beheer en jacht wordt het volgende verstaan:

- Bij schadebestrijding gaat het om de maatregelen die een grondgebruiker mag (en kan) nemen tegen dieren die schade aan zijn eigendommen of overlast veroorzaken;
- Beheer houdt in dat op basis van een planmatige en langdurige aanpak de omvang van populaties van diersoorten wordt beperkt als dat nodig is vanwege de ernst of omvang van de schade of de bedreiging van een publiek belang, zoals de volksgezondheid of verkeersveiligheid;
- Jacht is het vangen en doden van wild door een jachthouder ter uitoefening van zijn jachtrecht.

GS toetsen, alvorens tot goedkeuring van een faunabeheerplan over te gaan, op de wettelijk geformuleerde uitgangspunten. Tevens wordt getoetst in hoeverre het faunabeheerplan voldoet aan de voorwaarden zoals vastgelegd in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant.

Naar aanleiding van een ingediende en aangenomen motie in Provinciale Staten⁵ houden GS ook, in geval er sprake is van een aantasting van één van de wettelijk geformuleerde belangen waarbij (dreigende) economische schade aan de orde is, rekening met de afweging dat niet aantalsreductie, maar schadereductie (of preventie) het doel zal moeten zijn.

⁵ Motie 7, Provinciale Staten van 16 december 2016; Schadepreventie i.p.v. aantalsreductie en structurele bij voorkeur diervriendelijke methoden leidend bij Faunabeheer, PvdA, D66, SP, PvdD, GroenLinks, 50Plus, Lokaal Brabant, PVV.

Bij (dreigende) schade aan eigendommen, goederen of gewassen wordt dan ook van de belanghebbende of grondgebruiker verwacht dat zij eerst alles wat redelijkerwijs (reëel en kostenefficiënt) mogelijk is doen om schade te voorkomen. GS zullen pas ontheffing verlenen indien er is aangetoond dat ernstige of belangrijke schade niet valt te voorkomen. Daarbij zal de ontheffing gericht zijn op de te nemen maatregelen en handelingen die noodzakelijk zijn voor het beperken of voorkomen van de schade.

Het begrip ernstige of belangrijke schade wordt nader beschreven in hoofdstuk C.3.1.

B4. Staat van instandhouding

Beleid: GS toetsen bij het verlenen van een ontheffing of het verstrekken van een opdracht aan de staat van instandhouding. Daarbij wordt van de initiatiefnemer verwacht dat deze hiertoe een analyse en onderbouwing aanlevert waarbij de mate van detaillering afhankelijk is van de status van de soort:

- Voor strikt beschermde vogelsoorten en Habitatrichtlijnsoorten waar op provinciaal niveau sprake is van een toenemende of stabiele trend:
  - Een beoordeling van de staat van instandhouding op provinciaal niveau;
- Voor strikt beschermde vogelsoorten en Habitatrichtlijnsoorten waar op provinciaal niveau sprake is van een afnemende trend:
  - Een beoordeling van de staat van instandhouding op provinciaal, regionaal of mogelijk ook lokaal niveau;
- Voor Nationaal beschermde soorten (op grond van artikel 3.10 van de Wnb) waar op landelijk niveau sprake is van een gunstige staat van instandhouding en de soort niet is geplaatst op een Nationale Rode lijst:
  - Een beoordeling van de staat van instandhouding op provinciaal niveau;
- Voor Nationaal beschermde soorten (op grond van artikel 3.10 van de Wet) waar op landelijk niveau geen sprake is van een gunstige staat van instandhouding en de soort is geplaatst op een Nationale Rode lijst:
  - Een beoordeling van de staat van instandhouding op provinciaal, regionaal of mogelijk ook lokaal niveau.

In de Wnb is omschreven op welke wijze de staat van instandhouding van soorten moet worden bepaald.

Voor strikt beschermde soorten (soorten als bedoeld in artikel 3.1 (vogels) en 3.5 (soorten van de Habitatrichtlijn)) volgt uit de wet en de Memorie van Toelichting dat de Minister op landelijk niveau de staat van instandhouding van deze soorten bewaakt en hierover ook rapporteert aan de Europese Commissie.

Op provinciaal niveau, maar mogelijk ook op regionaal niveau, is het aan het provinciaal bevoegd gezag om ook, in geval er vrijstelling, ontheffing of opdracht moet worden verleend, na te gaan of de staat van instandhouding in het geding is of kan komen.

"Van de verboden ter bescherming van dieren en planten van soorten van Europees belang kunnen PS en GS respectievelijk vrijstelling en ontheffing verlenen indien is voldaan aan de Europese vereisten van artikel 16 van de Habitatrichtlijn: er is geen andere bevredigende oplossing, de staat van

instandhouding van de desbetreffende soort mag niet verslechteren en er moet sprake zijn van één van de limitatief opgesomde belangen" (Nota verslag 15 december 2015).

Vanuit hun bevoegdheid om vrijstellingen of ontheffing te verlenen voor het vangen, het doden of het aantasten van verblijfplaatsen van vogelrichtlijnsoorten of soorten die beschermd zijn op grond van artikel 3.5 dienen PS respectievelijk GS een afweging te maken of de maatregel of handeling gevolgen kan hebben op de (gunstige) staat van instandhouding op landelijk niveau of minimaal op netwerkniveau (bedoeld wordt in dat geval het Natura 2000-netwerk) en, voor zover dat relevant is, de in de aanwijzingsbesluiten opgenomen instandhoudingsdoelen voor soorten (Memorie van Toelichting Wnb).

Dit is een 'hoofdregel'. Maar er kan ook reden zijn om ook op een meer gedetailleerd niveau een afweging te maken. Dit is zo geformuleerd in het gidsdocument 'strikt beschermde soorten Habitatrichtlijn': *The overall conservation status of a species in a Member State should, in line with the harmonised reporting framework agreed for article 17 (in relation to Article 11) of the Directive, be evaluated at biogeographic level in each Member State. An appropriate assessment of the impact of a specific derogation will normally have to be at a lower level (e.g. site, population level) in order to be meaningful in the specific context of the derogation.*

In het gidsdocument voor de toepassing strikte bescherming van soorten onder de Habitatrichtlijn wordt aangegeven dat het in bepaalde situaties nodig kan zijn om ook een beoordeling uit te voeren op regionaal of zelfs lokaal niveau. Het is dus maatwerk, vooral in geval van soorten waar geen sprake is van een gunstige staat van instandhouding op Europees of landelijk niveau. Er zal dan wel een afweging doorlopen moeten worden die ook is benoemd in de wet (artikel 1.1).

In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant is per soort (vogel- en Habitatrichtlijnsoorten) opgenomen of met een beoordeling op de staat van instandhouding op provinciaal niveau kan worden volstaan (ingeval de trend van de populatie stabiel is of toenemend) of (indien de trend van de populatie afnemend is) dat er een regionale of zelfs lokale beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding dient te worden uitgevoerd alvorens GS een ontheffing kunnen afgeven of een opdracht verstrekken.

Voor de zogenaamde 'nationaal beschermde soorten' (soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb) geldt een dergelijk strikte noodzaak om de staat van instandhouding op lokaal of regionaal niveau te beoordelen niet. De plaatsing van met name zoogdieren in de bijlage bij de Wnb is niet in alle gevallen gebeurd, vanwege de noodzaak deze soorten te beschermen 'omdat de staat van instandhouding in het geding kan zijn'. Voor deze soorten geldt dat ze in de wet zijn opgenomen, enkel vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven, ongeacht of de staat van instandhouding van de soort in het geding is⁶.

Een aantal soorten in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant is benoemd als 'Rode lijstsoort'. In dat geval is sprake van een situatie waarbij een striktere en meer gedetailleerde beoordeling van de staat van instandhouding op zijn plaats is, alvorens kan worden besloten of ontheffing of opdracht kan worden verleend.

GS hanteren dan ook -in analogie met de strikt beschermde soorten- dat, indien inbreuk door middel van ontheffing of opdracht genoodzaakt lijkt voor soorten die in de bijlage bij de Wnb zijn benoemd en die zijn geplaatst op een Nationale Rode lijst, er een beoordeling op provinciaal niveau, alsmede een regionale of zelfs lokale beoordeling op de effecten op de staat van instandhouding dient te worden uitgevoerd.

---

⁶ Nota van het verslag 15 december 2015.

Voor soorten in de bijlage bij de Wnb, die niet op een rode lijst zijn opgenomen en waarvan ook landelijk sprake is van een gunstige staat van instandhouding, zal kunnen worden volstaan met een beoordeling op de staat van instandhouding op provinciaal niveau.

B5. Toepassing van instrumenten

Beleid: GS hanteren het uitgangspunt dat, indien het instrument vrijstelling niet volstaat of toepasbaar is, er bij voorkeur gebruik moet worden gemaakt van het instrument ontheffing.

- GS verlenen een ontheffing op voorhand aan de FBE op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan;
- GS verlenen een incidentele ontheffing enkel indien afdoende is aangetoond dat de schade niet kan worden bestreden of voorkomen met het treffen van passende of doelmatige (preventieve) maatregelen en er geen ontheffing (op voorhand, op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan) kan worden verleend.

Toepassing van het instrument 'opdracht' kan aan de orde zijn ingeval het gaat om bestrijding van exoten of verwilderde dieren of indien er sprake is van risico's of schade door beschermde inheemse diersoorten waarbij een openbaar belang (openbare veiligheid of volksgezondheid) in het geding is.

In deze paragraaf wordt omschreven welk beleid wordt gevoerd inzake de inzet en het gebruik van de verschillende instrumenten.

Er zijn in de Wnb drie provinciale instrumenten benoemd die kunnen worden ingezet voor beheer en schadebestrijding. Dit zijn de vrijstelling, de opdracht (onder Flora- en faunawet: aanwijzing) en de ontheffing. Ook de Minister van Economische Zaken heeft de bevoegdheid om in bepaalde gevallen een vrijstelling of een ontheffing te verlenen. De provinciale instrumenten kunnen enkel worden ingezet als de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort(en) niet in het gevaar komt, andere oplossingen geen soelaas bieden en als er een belang wordt geschaad welke limitatief zijn opgesomd in de Wnb.

VRIJSTELLING

Het verlenen van een provinciale vrijstelling is enkel voorbehouden aan PS. Uit de wet vloeit voort dat vrijstellingen alleen kunnen worden verleend door middel van een verordening. Een vrijstelling van de verboden om schadeveroorzakende soorten te bestrijden geldt alleen voor grondgebruikers. Daarnaast kan een vrijstelling aan gemeenten worden verleend om bepaalde overlast veroorzakende soorten binnen de bebouwde kom te bestrijden.

Gebruik van het instrument 'vrijstellingen' wordt alleen toepasbaar geacht, indien het (op basis van goede gronden) aannemelijk is dat een bepaalde diersoort binnen de provincie op ruime schaal (zowel geografisch als in tijd) schade of overlast veroorzaakt, waarbij het enkel treffen van preventieve maatregelen niet kan leiden tot aanmerkelijke vermindering van deze schade of overlast. Enkel in dergelijke situaties zal binnen de provincie worden overgegaan tot een provinciale vrijstelling.

In de door PS vastgestelde Verordening natuurbescherming Noord-Brabant is (in bijlage 4) een vrijstelling opgenomen voor het doden van de woelrat, de veldmuis en het opzettelijk verstoren of vangen van de steenmarter. Voor deze soorten is voldoende aannemelijk dat ze binnen de gehele provincie schade veroorzaken en dat het treffen van preventieve maatregelen niet kan leiden tot vermindering van de schade. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd bijlage 4 te wijzigen.

OPDRACHT

De wet geven GS onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om bepaalde personen of organisaties, waaronder ook de FBE, opdracht te verlenen om de omvang van bepaalde dier- (of plant-) populaties te verminderen. Voor diersoorten komt het in feite neer op een opdracht om deze dieren te vangen en te doden. Maar kan ook inhouden dat er andere maatregelen worden voorgeschreven, zoals het tegen gaan van de voortplanting.

Een opdracht is meer dwingend en organisaties (of personen) krijgen dan ook onder voorwaarden de werkelijke 'opdracht' om bepaalde handelingen uit te voeren met een doel: namelijk het beperken van de omvang van een populatie naar een omschreven omvang. Dit instrument is het enige instrument dat kan worden ingezet om exoten of verwilderde dieren te bestrijden.

GS zullen dit instrument vooral toepassen indien andere instrumenten (vrijstelling of ontheffing) niet toereikend blijken. In eerste instantie wordt dan gedacht aan het gebruik ervan voor de bestrijding van exoten of verwilderde dieren. Maar ook in gevallen waarbij een (openbaar) belang in het geding is waarbij dwingend en gestuurd ingrijpen gewenst of zelfs noodzakelijk is, zullen GS overwegen om van dit instrument gebruik te maken. Te denken valt dan aan situaties waarbij door beschermde inheemse diersoorten onvoorzien of locatie gebonden gevaar of risico ontstaat voor openbare veiligheid, veiligheid voor het luchtverkeer of volksgezondheid.

Op dit moment geldt er in de provincie Noord-Brabant een opdracht (aanwijzing onder de Flora- en faunawet) van GS die het voor muskusrattenbestrijders mogelijk maakt om de muskusrat (in het belang van de openbare veiligheid) en de beverrat (in het belang van openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade) te doden.

De opdracht geeft ook aan jachtaktehouders de bevoegdheid om de muskusrat te doden, in het belang van de openbare veiligheid. Verder mogen zij de rosse stekelstaart (ter voorkoming van schade aan flora en fauna), de verwilderde duif (ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen), de muntjak (ter bescherming van de inheemse fauna), de verwilderde Amerikaanse nerts (ter bescherming van de inheemse fauna) en de nijlgans (ter bescherming van de inheemse fauna en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen), alsmede het damhert en het wilde zwijn (beiden in het belang van openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen) doden. In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant is opgenomen voor welke diersoorten een opdracht kan worden gegeven.

ONTHEFFING

GS kunnen een ontheffing verlenen van een of meer van de in de wet opgenomen verboden. Met een ontheffing maken GS het mogelijk dat de ontheffinghouder dieren opzettelijk kan verontrusten, vangen of doden of hun (vaste) broed- of verblijfplaatsen kan aantasten. Een ontheffing kan worden aangevraagd door een belanghebbende. Ontheffingen gelden altijd voor een specifiek gebied en in een specifieke situatie. Waar de ontheffing voor geldt, moet zijn omschreven in het besluit.

GS geven er de voorkeur aan om in gebieden waar sprake is van dreiging van schade een ontheffing op voorhand aan de FBE te verstrekken. Tevens bestaat de mogelijkheid om een ontheffing op voorhand te verlenen, teneinde een populatie in omvang te reguleren. Dit kan bestaan uit het planmatig beperken van de omvang, maar ook om een populatie in omvang te stabiliseren. Een ontheffing die aan de FBE is verleend, kan door de FBE, in de vorm van een machtiging, worden doorgeschreven aan individuele jachtaktehouder.

Dit instrument wordt voor schadebestrijding en populatiebeheer binnen de provincie gezien als het meest voor de hand liggend. Met het instrument 'ontheffing' kan worden verzekerd dat planmatig en duurzaam beheren van een populatie altijd plaatsvindt binnen zekere beschermingskaders die zijn

vastgelegd in het ontheffingsbesluit. In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant is per diersoort aangegeven voor welke belangen, voor welke middelen, binnen welke perioden en ten dienste van welke wettelijke belangen, GS ontheffing zullen verlenen.

Er kan voor wat betreft de ontheffingen, een onderscheid gemaakt worden tussen twee vormen: ontheffingen op voorhand en incidentele ontheffingen.

Ontheffingen op voorhand

We spreken van een ontheffing op voorhand als deze is verstrekt aan de FBE op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan. Uitgangspunt is dan dat planmatig en duurzaam beheer van populaties of schadebestrijding geborgd zijn door middel van dit plan en dat daarom ook ontheffing op voorhand kan worden verleend.

In het faunabeheerplan moet staan hoe de instandhouding van de soort gegarandeerd wordt en blijft. GS moeten ook, voordat zij ontheffing verlenen, controleren of er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Incidentele ontheffingen

Er zijn situaties waarbij een incidentele ontheffing beter op zijn plaats is dan een ontheffing op voorhand. Soms komt een bepaalde vorm van schade slechts incidenteel voor of kan een bepaalde vorm van schade niet op voorhand worden voorzien en is deze daarom niet opgenomen in een faunabeheerplan. Tevens kan dit gelden bij onvoorziene ontwikkelingen die leiden tot negatieve gevolgen voor flora en fauna. In dat geval is het niet mogelijk om een ontheffing op voorhand te verlenen. GS zullen dergelijke ontheffingen enkel verlenen indien afdoende is aangetoond dat de schade niet kan worden bestreden of voorkomen met het treffen van passende of doelmatige (preventieve) maatregelen en er geen ontheffing (op voorhand, op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan) kan worden verleend voor het duurzaam beheren van de schadeveroorzakende populatie(s).

Reeds onder de Flora- en faunawet verleende ontheffingen blijven, als gevolg van het overgangsrecht, in stand gedurende de looptijd waarvoor deze ontheffingen zijn afgegeven. Indien er geen nieuwe inzichten ontstaan, zullen GS deze ontheffingen niet tussentijds intrekken of wijzigen.

B6. Tellingen en Monitoring

Beleid: GS hanteren het uitgangspunt dat, alvorens zij een besluit tot ontheffing of een opdracht nemen er moet zijn voldaan aan een overtuigende onderbouwing. Bij monitoring behoeven de diersoorten ganzen, roek en wild zwijn extra aandacht. In gezamenlijkheid met het veld wordt nagegaan of er nog andere diersoorten zijn waarop extra of verbeterde monitoring van schade en populatieontwikkeling (binnen het beschikbare budget) zinvol is.

Voor alle soorten waarvoor mogelijk een, ontheffing of een opdracht kan worden afgegeven voor beheer of bestrijding van schade of overlast geldt:

Er zal voldoende en op basis van de best beschikbare en toegankelijke kennis, informatie beschikbaar moeten zijn omtrent de omvang en verspreiding, maar ook over de trendmatige aantalsontwikkeling, van een bepaalde soort of populatie:

- Deze informatie dient eenduidig en volgens vaste protocollen te zijn vastgelegd en ook controleerbaar te zijn;
- De voorgaande informatie moet een navolgbaar verband hebben met schade of overlast, veroorzaakt door de betreffende soort. Dit dient te worden gestaafd aan de hand van schade- of overlast gegevens welke moeten zijn onderbouwd middels taxatierapporten (schaderapportages van BIJ12/unit faunafonds of andere deskundigen) of medische verklaringen (bij overlast) of ecologische onderbouwingen (o.a. in geval van het wettelijk belang 'flora en fauna').

Gegevens van tellingen en monitoring van de soorten, waarvoor nu of in de toekomst schadebestrijding of beheer noodzakelijk wordt geacht, zijn de belangrijkste basis voor GS om te bepalen of al dan niet ontheffing kan worden verleend of een opdracht kan worden verstrekt. Uit de evaluatie van het faunabeleid in 2016⁷ volgt dat niet in alle gevallen voldoende gegevens beschikbaar waren⁸ om daarop een ontheffing op voorhand te kunnen verstrekken of deze in stand te houden. In de evaluatie wordt, voor wat betreft de onder de Wnb beschermde soorten, in het bijzonder de roek genoemd. Maar er wordt ook aangegeven dat het denkbaar is dat dit ook geldt voor andere schadesoorten.

Middels eisen in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant hebben PS reeds voorzien in de formulering van eisen inzake het beschikbaar stellen van tel- en monitoringsgegevens in het faunabeheerplan en de rapportage daarover.

GS vinden het dan ook van belang dat ter uitvoering van het beleid er goed wordt vastgelegd welke (gevalideerde) gegevens er zijn gebruikt bij een onderbouwing van een ontheffing of opdracht. Daarom stellen GS, alvorens zij tot een besluit tot ontheffing of een opdracht overgaan, de volgende voorwaarden. Deze voorwaarden zullen in de regel moeten zijn terug te herleiden naar het onderliggende faunabeheerplan.

Er zal voldoende en op basis van de best beschikbare en toegankelijke kennis, informatie beschikbaar moeten zijn omtrent de omvang en verspreiding, maar ook over de trendmatige aantalsontwikkeling, van een bepaalde soort of populatie:

- Deze informatie dient eenduidig en volgens vaste - op wetenschappelijke basis geformuleerde - protocollen te zijn vastgelegd en ook controleerbaar te zijn;

⁷ 'Gewogen belangen beschouwd, Evaluatie beleidsnota Gewogen Belangen', Berkhout, B; Bianchi, R; Peeters, M; Oostdijk, A; Berenschot, 17 oktober 2016.

⁸ Situatie ten tijde van de evaluatie (2016)

- De voorgaande informatie moet een navolgbaar verband hebben met schade of overlast, veroorzaakt door de betreffende soort. Dit dient te worden gestaafd aan de hand van schade- of overlast gegevens welke moeten zijn onderbouwd middels taxatierapporten (schaderapportages van BIJ12/unit faunafonds of andere deskundigen) of medische verklaringen (bij overlast) of ecologische onderbouwingen (o.a. in geval van het wettelijk belang 'flora en fauna').

Voor de onderbouwing middels het aantonen van omvang en verspreiding van populaties, maar ook de trendmatige ontwikkelingen van populaties achten GS het van belang dat zoveel als redelijkerwijs mogelijk, gebruik wordt gemaakt van beschikbare data zoals deze is vastgelegd in landelijke databases zoals de Nationale Databank Flora en Fauna, de telgegevens van de SOVON en ook de eigen (provinciale) monitoringsgegevens. Voor zover de FBE gebruik wil maken van deze gegevens voor haar faunabeheerplan, kunnen zij ook toegang krijgen tot de gegevens welke bij de provincie berusten.

Indien blijkt dat voor een bepaalde soort toch onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, zullen GS aan de belanghebbenden het verzoek doen om zo nodig aanvullend onderzoek uit te voeren of uit te laten voeren. In geval het gaat om soorten waarvoor het rijk, maar ook de provincie een monitorings- en rapportageverplichting hebben in relatie tot internationale natuurbeschermingsregelingen (Vogel- en Habitatrichtlijn), verzorgt de provincie de (uitvoering van de) monitoring.

Bij het ontbreken van een volwaardige onderbouwing, met inachtneming van bovenstaande voorwaarden, zullen GS geen ontheffing op voorhand verlenen en zullen GS ook in bepaalde gevallen geen opdracht verstrekken.

Alleen indien er een openbaar belang in het geding is, en waarbij spoedeisendheid of veiligheid snel ingrijpen noodzaakt, zullen GS dit belang laten voorgaan boven het beschermingsbelang van de betreffende diersoort. In een dergelijke situatie kunnen GS ook bepalen dat de getalsmatige onderbouwing (voorkomen, verspreiding of trend) niet of slechts in beperkte mate wordt uitgewerkt.

B7. Toezicht en handhaving

Beleid: Het beleid rond toezicht en handhaving Wnb is gericht op het verbeteren van het naleefgedrag. Daarbij wordt vooral gestreefd naar een verbeterde zelfsturing van de uitvoerenden van het faunabeheer.

Daarnaast is de zichtbaarheid van het toezicht van belang om de naleving te bevorderen. De toezichthouder kan door communicatie en voorlichting over het doel en de inhoud van de regels de juiste interpretatie en naleving ondersteunen.

- GS besteden bij de te verlenen ontheffingen bijzondere aandacht aan de handhaafbaarheid van de voorschriften en administratieve bepalingen in combinatie met de werking van het digitale machtiging en registratiesysteem zoals dat de afgelopen jaren ontwikkeld is.
- In 2017 wordt de toezichtsmethodiek herzien. De invulling van het zogenoemde 'vrije veld toezicht' zal daarbij verder worden ontwikkeld, in aanvulling op de oog- en oorfunctie van het netwerk Samen sterk in Brabant (Ssib) waarin diverse handhavingpartners in het buitengebied zijn verenigd.

In het uitvoeringsbeleid voor het faunabeheer van GS staat het 'nee-tenzij'-beginsel centraal. Het toezicht is daarom voornamelijk gericht op controle van de ontheffingsvoorwaarden m.b.t. preventieve maatregelen ter voorkoming van en schade- en overlast. Bij de handhaving ligt de nadruk op inzet van het bestuursrechtelijk instrumentarium. De uitgangspunten voor toezicht en handhaving uit de voorgaande Nota Gewogen belangen gelden nog steeds.

De provinciale Handhavingskoers⁹ benadrukt sinds 2012 dat het toezicht een verantwoordelijkheid is van de overheid, maar dat de verantwoordelijkheid van de burgers en bedrijven om de normen na te leven voorop staat. De provincie beschikt immers niet over de middelen om voortdurend overal 100% toezicht te houden. Dat is ook niet gewenst. Het overheidstoezicht is niet bedoeld om die verantwoordelijkheid over te nemen maar om na te gaan hoe burgers en bedrijven met die verantwoordelijkheid omgaan, en om overtredingen te voorkomen en te beëindigen. Daarom wordt het toezicht risicogericht uitgevoerd, op basis van prioriteiten die volgen uit het faunabeleid; een analyse van de risico's, en ervaringen uit de toezichtspraktijk. De risicogerichte prioriteitenstelling kan er overigens wel toe leiden dat bepaalde (onderdelen van) de wet- en regelgeving of ontheffingen intensief worden gecontroleerd (bijvoorbeeld vangkooien, of ontheffingen voor aandachtsoorten uit het beleid op basis van monitoringsgegevens).

Daarnaast is de zichtbaarheid van het toezicht van belang om de naleving te bevorderen. De toezichthouder kan door communicatie en voorlichting over het doel en de inhoud van de regels de juiste interpretatie en naleving ondersteunen.

B7.1. ODBN; uitvoering Toezicht en handhaving

De omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) voert sinds medio 2013 de ontheffingverlening en het toezicht en handhaving op het faunabeheer uit namens Gedeputeerde Staten.

In de jaarlijkse opdracht aan de ODBN is het uitvoeringsprogramma voor toezicht en handhaving op het onderdeel faunabeheer opgenomen alsmede de kwantitatieve en kwalitatieve afspraken over de uitvoering.

De resultaten en ervaringen uit het voorafgaande jaar kunnen leiden tot andere accenten of zo nodig een intensivering om de algemene doelstellingen van het handhavingsbeleid, uitgedrukt in mate van spontane naleving, te halen.

B7.2. FBE: versterking verantwoordelijkheid voor naleving binnen het organisatieverband

Uit de provinciale handhavingskoers volgt dat GS van (samenwerkingsverbanden van) jachthouders en jachtaktehouders verwachten dat zij ook binnen hun organisatie vorm geven aan de eigen verantwoordelijkheid om wet, regelgeving en de voorschriften, verbonden aan ontheffingen na te leven. De FBE vervult een centrale rol in het samenwerkingsverband, stelt het faunabeheerplan op dat moet worden goedgekeurd door GS, op basis waarvan ontheffingen worden verleend en vervult een loketfunctie.

Een complicerende factor voor handhaving is dat de ontheffinghouder, de FBE, zelf niet de schade- en overlastbestrijding feitelijk uitvoert. Dit vindt plaats via een gedigitaliseerd systeem van machtiging en registratie¹⁰, waarbij jachthouders of jachtaktehouders in staat worden gesteld feitelijk gebruik te

---

⁹ het algemene toezichts- en handhavingsbeleid van de provincie staat in de Handhavingskoers 2013-2016 (PS oktober 2012;) en de uitwerking van GS daarvan in de methode voor Risicogerichte prioritering (GS 2014, Statenmededeling voor PS 22 juli 2014) waarbij ook het faunabeheer (destijds Ff-wet) is betrokken.

¹⁰ MACTIGING EN REGISTRATIE (faunabeheereenheid.nl/Noord-Brabant)
Het beheer van de WBE's begint met ontheffingen en aanwijzingen van de FBE. Die zet ze uit via een digitaal faunaregistratiesysteem (FRS) met daarbij de voorwaarden die gelden. De WBE's schrijven de machtigingen door naar hun jachthouders, die daarmee zelf kunnen handelen of de machtiging aan jachtaktehouders (jagers) kunnen overhandigen. In FRS staat geregistreerd wie wat doet en in welk gebied. De uiteindelijke uitvoerder kan daarmee het populatiebeheer en/of

maken van de ontheffing en uitvoering te geven aan de schadebestrijding op basis van het faunabeheerplan.

De FBE is geen bestuursorgaan, de interne verhoudingen binnen het samenwerkingsverband zijn geregeld op privaatrechtelijke basis.

Binnen het samenwerkingsverband van de FBE worden de verhoudingen geregeld door de statuten, het bestuursreglement en het huishoudelijk reglement.

Uit de evaluatie van de beleidsnota Gewogen belangen is naar voren gekomen dat de FBE vanuit haar verantwoordelijkheid binnen het systeem van de uitvoering van het faunabeheer behoefte heeft aan meer informatie over de stand van de naleving. GS onderschrijven dit belang. Dit onderwerp zal aan de orde komen in het periodiek overleg dat n.a.v. de evaluatie is ingesteld tussen de FBE, de ODBN en de provincie.

Uit de evaluatie bleek ook, dat de mate van de spontane naleving van de voorwaarden uit de ontheffing ten aanzien van de preventieve middelen, te wensen overlaat.

- Gelet op hetgeen hiervoor is opgemerkt over de eigen verantwoordelijkheid voor de naleving en de rol die FBE binnen het systeem vervult, verzoeken GS het FBE-bestuur te onderzoeken of via de privaatrechtelijke weg (bijvoorbeeld het huishoudelijk reglement) de interne mechanismen voor borging van de naleving van de ontheffingsvoorwaarden kunnen worden versterkt.
- GS verzoeken de ODBN om bij de nieuw te verlenen ontheffingen op basis van de nieuwe faunabeheerplannen bijzondere aandacht te besteden aan de handhaafbaarheid van de voorschriften en administratieve bepalingen en meldplichten in combinatie met de werking van het digitale machtiging- en registratiesysteem zoals dat de afgelopen jaren ontwikkeld is. Om een betere naleving en effectievere handhaving mogelijk te maken, kan voor bepaalde soorten, middelen of methoden worden verplicht om, voorafgaand aan de bestrijdingsactie, de locatie en het tijdstip van de actie, te melden aan de ODBN.
- In verband met de verbreding van de taken door de Wet natuurbescherming wordt in 2017 de toezichtsmethodiek door de ODBN herzien. De invulling van het zogenoemde 'vrije veld toezicht' zal daarbij verder worden ontwikkeld, in aanvulling op de oog- en oorfunctie van het netwerk Samen sterk in Brabant (Ssib) waarin diverse handhavingspartners in het buitengebied zijn verenigd.

---

schadebestrijding regelen. De genomen verjaag- of bejaagacties worden in het digitale systeem vastgelegd. Met FRS heeft de FBE een overzicht van alle genomen maatregelen.

C. Specifieke beleidsuitgangspunten faunabeheer

C1. Jacht

De provinciale overheid heeft geen bevoegdheid om de jacht of het jachtrecht van een jachthouder te beperken of te wijzigen. De Minister heeft deze bevoegdheid aan zich gehouden. Wel stelt de wet dat (door middel van het Faunabeheerplan) populatiebeheer, schadebestrijding en jacht zoveel mogelijk in samenhang én in afstemming met elkaar moet plaatsvinden.

Voor de vijf wildsoorten (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant) wordt gevraagd om in het faunabeheerplan inzage te geven in 'de aard en omvang' van de jacht zoals deze in de looptijd van het faunabeheerplan wordt voorzien. Daarbij kan bijvoorbeeld onderscheid worden gemaakt tussen de gebieden waar wel of geen jacht zal plaatsvinden, maar ook een beschrijving van de intensiteit van de jacht per gebied (bijvoorbeeld per WBE-gebied), gebaseerd op afschotgegevens in het verleden. Tevens wordt gevraagd om een beschrijving te geven van de samenhang die bestaat tussen de jacht (gedurende het jachtseizoen) en schadebestrijding of preventie in het betreffende gebied, uiteraard gericht op de vijf wildsoorten.

In de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant is voor de jacht aangegeven dat in het faunabeheerplan een beschrijving moet zijn opgenomen van wat moet worden verstaan onder een 'redelijke wildstand'. Daarnaast volgt uit de wet dat GS de bevoegdheid hebben om de jacht (al dan niet tezamen met de uitvoering van schadebestrijding en populatiebeheer) tijdelijk te sluiten, indien bijzondere weersomstandigheden dit vereisen.

C1.1. Redelijke wildstand

Wat onder redelijke stand wordt verstaan is niet uitgewerkt in de wet. Wel volgt uit de wetsgeschiedenis en de Memorie van Toelichting dat de wetgever juist de uitoefening van de jacht ziet als middel of doel om een redelijke wildstand te handhaven van het in het jachtveld aanwezige wild (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant). Hiermee doelt de wetgever op de gedachte dat jacht (benutting) in een veld alleen redelijkerwijs kan plaatsvinden als daar reeds een redelijke wildstand voorkomt die een bepaalde vorm van benutting kan verdragen. Onder de 'zorg voor een redelijke wildstand' wordt dan ook verstaan dat de jachthouder de stand niet zover doet oplopen dat hierdoor schade aan belangen kan gaan optreden, maar daartegenover ook (door terughoudende bejaging) ervoor zorgt dat de lokale populatie als gevolg van de jacht niet dreigt te verdwijnen.

Mede gezien de wetsgeschiedenis van dit onderwerp ligt de verantwoording vooral bij de jachthouder en dient deze verplichting vooral op jachtveldniveau te worden vormgegeven.

In het faunabeheerplan wordt beoogd om in brede zin inzicht te geven in de maatregelen die jachthouders nemen om de redelijke wildstand in hun jachtveld te behouden of (indien aan de orde) te verbeteren. Maar ook dat zichtbaar wordt gemaakt (transparantie) welke maatregelen (waaronder ook wordt verstaan het beperken of zelfs niet uitvoeren van de jacht op een soort) jachthouders nemen, indien op jachtveldniveau blijkt dat de stand van een betreffende wildsoort zo laag is dat hierdoor het (al dan niet tijdelijk) verdwijnen van deze soort uit het gebied (jachtveld) te verwachten is.

Welke maatregelen een jachthouder kan nemen hangt af van de situatie, maar ook in hoeverre het treffen van maatregelen past binnen de wettelijke kaders. Lang niet alle maatregelen die gunstig zouden kunnen zijn voor de wildstand zijn namelijk toegestaan bij wet. Het is daarom altijd aan de jachthouder om een goede afweging te maken welke maatregelen moeten of kunnen plaatsvinden.

Hieruit volgt dat het behouden van een redelijke wildstand ter beoordeling is van de jachthouder zelf, waarbij hij ervoor zorg dient te dragen dat overmatige benutting wordt voorkomen, maar dat ook schade door een te hoge wildstand moet worden vermeden.

GS hebben in deze enkel een rol wanneer blijkt dat een jachthouder zich aan deze wettelijke zorgplicht onttrekt en er als gevolg daarvan op het betreffende jachtveld of in de omgeving daarvan, sprake is van ongewenste ernstige of belangrijke schade door bejaagbaar wild of als blijkt dat een of meer van de wildsoorten de intensiteit van de toegepaste bejaging niet kan verdragen en waarbij mag worden gevreesd dat de betreffende soort ter plaatse (al dan niet tijdelijk) dreigt te verdwijnen. In een dergelijke geval hebben GS de bevoegdheid om handhavend op te treden.

C1.2. Sluiting van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden

GS kunnen op grond van artikel 3.22 lid 4 Wnb de jacht voor de hele provincie, of een gedeelte daarvan, voor een bepaalde tijd sluiten, zolang bijzondere weersomstandigheden dat vergen.

Sluiting jacht bij langdurige winterse omstandigheden

Allereerst moet worden opgemerkt dat al in de Wnb en het Besluit natuurbescherming verschillende verboden zijn opgenomen ten aanzien van jagen bij winterse omstandigheden:

Op grond van artikel 3.21 lid 5 onder d Wnb geldt het verbod om de jacht uit te oefenen als het wild, bedoeld in artikel 3.20, tweede lid van de wet, kwetsbaar is vanwege weersomstandigheden of hun ontwikkelingsfase.

Daarnaast heeft de wetgever in het Besluit natuurbescherming, en wel in artikel 3.6, lid 8, 9 en 11 nog een aantal verboden opgenomen die een relatie hebben met de jacht in bijzondere weersomstandigheden:

- Lid 8: Het is verboden om de jacht uit te oefenen op wild als bedoeld in artikel 3.20, tweede lid, van de wet dat zich ten gevolge van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein.
- Lid 9: Het is verboden om de jacht uit te oefenen op wild als bedoeld in artikel 3.20, tweede lid, van de wet voor zover dat zich bevindt in of in de nabijheid van wakken of bijten in het ijs.
- Lid 11: Het is verboden om de jacht uit te oefenen op wild als bedoeld in artikel 3.20, tweede lid, van de wet dat als gevolg van weersomstandigheden in uitgeputte toestand verkeert.

De wetgever heeft dus al enigszins rekening gehouden met wild dat te lijden heeft onder winterse omstandigheden. Bij de regel dat GS de jacht kunnen sluiten, heeft de wetgever vooral gedacht aan extreme koude en langdurige bedekking door sneeuw, waardoor het wild als gevolg van ondervoeding is verzwakt. Wanneer er sprake is van "extreme koude" of "langdurige bedekking door sneeuw" is door de wetgever niet verder uitgewerkt. Het is niet gemakkelijk om objectieve, direct waarneembare en uitputtende criteria te vinden waarmee bepaald kan worden wanneer er sprake is van zo'n koude periode dat de jacht moet worden gesloten. GS menen dat het elke keer dat dergelijke weersomstandigheden spelen, een afgewogen oordeel moet worden gemaakt naar de omstandigheden van het geval. Een goede onderbouwing van een besluit tot sluiting van de jacht is daarbij van groot belang.

De criteria die voor GS het uitgangspunt vormen bij het sluiten van de jacht bij winterse omstandigheden zijn opgenomen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

Voor gegevens over de huidige en toekomstige weersomstandigheden gebruiken GS de informatie van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI). Daarbij gaat het uiteraard vooral om de gegevens van de Brabantse weerstations. Het zal daarbij met name gaan om gegevens als huidige en verwachte temperatuur, de aanwezigheid van ijzel, de huidige sneeuw- en ijsbedekking, de datum waarop de sneeuwperiode heeft aangevangen, de datum waarop de ijzelperiode is begonnen en de verwachte neerslag (sneeuw), maar ook de windsnelheid kan daarbij een rol spelen (bij een 'ijzige', harde wind zullen dieren eerder last hebben van de extreme kou dan als het windstil is).

Ook andere omstandigheden, zoals de aanwezigheid en bereikbaarheid van voedsel worden betrokken bij het besluit van GS tot sluiting van de jacht. GS kunnen informatie of advies inwinnen over de bereikbaarheid van voedsel bij met name de FBE of Vogelbescherming. Wanneer er geen sprake is van extreme koude of langdurige sneeuwbedekking, maar wanneer er wel sprake is van langdurige ijsbedekking op open water en rivieren, sloten en kanalen, sluiten GS de jacht op de wilde eend. Het is dan immers denkbaar dat wilde eenden geen of niet voldoende open water en voedsel meer tot hun beschikking hebben, terwijl andere wildsoorten nog wel in voldoende mate over voedsel beschikken.

GS houden er rekening mee dat de weersomstandigheden binnen de provincie Noord-Brabant kunnen verschillen. Het kan voorkomen dat langdurige winterse omstandigheden slechts in een gedeelte van de provincie voordoen. In dat geval maken GS van de mogelijkheid gebruik om de jacht niet voor de hele provincie, maar voor slechts een deel van de provincie te sluiten. GS sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op de grenzen van de wildbeheereenheden* en kunnen dus – als de weersomstandigheden zich voordoen in één of meer, maar niet alle wildbeheereenheden – bepalen dat voor één of een aantal wildbeheereenheden de jacht gesloten is en voor de andere wildbeheereenheden niet. Hiermee sluiten GS zoveel mogelijk aan op de situatie in het veld.

Sluiting jacht bij langdurige warmte

Bij langdurig warm weer bestaat er een grotere kans op botulisme, als gevolg van het oplopen van de watertemperatuur. Botulisme is een vergiftiging waaraan vooral watervogels kunnen sterven. De bacterie *Clostridium botulinum* veroorzaakt botulisme. Deze bacterie kan zich in dode dieren vermenigvuldigen. Onder de volgende omstandigheden verloopt die vermenigvuldiging erg snel:

- Bij water dat 20° Celsius of warmer is. Vooral ondiep, stilstaand water wordt in de zomer snel warm;
- In een eiwitrijk zuurstofarm milieu. Dat is bijvoorbeeld het geval als er dode vogels of vissen in het water (blijven) liggen.

Vooral onder die omstandigheden is elke dode vogel een bron van besmetting met botulisme voor zijn omgeving. Het is mogelijk dat zich in dode dieren typen botulisme vormen die schadelijk zijn voor de mens. Dat is het geval als een met botulisme besmet kadaver te lang blijft liggen. Onder bovengenoemde omstandigheden bestaat er een mogelijk gevaar voor de volksgezondheid. Het kan daarom wenselijk zijn om de jacht op wilde eenden te sluiten en te zorgen dat van de ontheffingen voor het doden van andere watervogels onder die omstandigheden geen gebruik meer kan worden gemaakt. Op die manier kan worden voorkomen dat watervogels worden gedood en vervolgens (op een onbereikbare plaats) blijven liggen. Zo wordt verdere verspreiding van botulisme beperkt.

GS houden er rekening mee dat de weersomstandigheden binnen de provincie Noord-Brabant kunnen verschillen. Het kan voorkomen dat langdurige warme perioden, gekoppeld aan een hoge watertemperatuur slechts in een gedeelte van de provincie kunnen leiden tot gevaar voor het optreden of verspreiding van botulisme. GS houden bij langdurig warme perioden in de gaten wat volgens de waterschappen de huidige watertemperaturen zijn, hoeveel gevallen van botulisme er gemeld zijn en wat de huidige en verwachte temperatuur in Noord-Brabant is volgens het KNMI. Daarbij vragen GS advies aan de FBE en eventueel aan andere, onafhankelijke instanties.

De criteria die voor GS het uitgangspunt vormen bij het sluiten van de jacht bij langdurige warmte zijn opgenomen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

Procedure bij sluiting van de jacht

GS houden de weersomstandigheden en –voorspellingen actief in de gaten. Als er eerste tekenen zijn van wat langdurige winterse omstandigheden of langdurige warmte met gevaar voor botulisme zou kunnen worden, dan wordt er contact opgenomen met het KNMI voor een advies over de weersomstandigheden. Daarnaast vragen GS advies aan de FBE over een eventuele sluiting en kunnen GS ook aan andere maatschappelijke, onafhankelijke instanties, zoals Alterra, advies vragen.

Als GS voornemens zijn de jacht te sluiten, dan wordt er contact opgenomen met de FBE en de jagersverenigingen om de communicatie over de aankomende sluiting van de jacht met elkaar af te stemmen. Iedere organisatie heeft zelf een verantwoordelijkheid voor de communicatie, maar de algehele lijn moet dezelfde zijn. De FBE en de jagersverenigingen worden actief betrokken bij de communicatie, maar niet bij de besluitvorming zelf. Als er sprake is van een voornemen tot het sluiten van de jacht, dan wordt er eveneens contact opgenomen met de politie, om – samen met de politie – ervoor te zorgen dat de politieagenten in het veld vooraf op de hoogte zijn van de sluiting van de jacht.

Vervolgens wordt de jacht, zoals in de wet staat, voor een bepaalde tijd gesloten. Als binnen de periode de weersomstandigheden dusdanig wijzigen dat er geen sprake meer is van langdurige winterse omstandigheden of langdurige warmte, dan kunnen GS besluiten het besluit tot sluiting van de jacht in te trekken. Ook daarbij vragen GS advies aan de FBE en eventueel aan andere, onafhankelijke instanties.

Tegelijkertijd met de sluiting van de jacht, wordt er een persbericht uitgebracht van de provincie, de FBE en de jagersverenigingen samen. Deze partijen communiceren dan ook dat de jacht gesloten is. In het persbericht wordt in ieder geval ook opgenomen of er nog gebruik kan worden gemaakt van de provinciale vrijstelling en ontheffingen.

Gevolgen voor vrijstelling, aanwijzing en ontheffingen

Als de jacht is gesloten, geldt in beginsel dat beheer en schadebestrijding nog wel mogelijk is. Dat kan ook voor de wildsoorten. De landelijke vrijstelling geldt ook voor de wildsoorten houtduif en konijn, zodat ook deze soorten nog kunnen worden gedood als GS de jacht hebben gesloten. Daarbij geldt echter wel, in tegenstelling tot bij de jacht, de voorwaarde dat het doden van het dier gericht moet zijn ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren, of ter voorkoming van schade aan fauna.

Ook kan bij het sluiten van de jacht door GS nog beheer en schadebestrijding plaatsvinden op basis van de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant.

PS hebben in de verordening geen voorwaarde opgenomen dat geen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstelling als de jacht is gesloten wegens bijzondere weersomstandigheden.

Verder blijven opdrachten van GS (als bedoeld in artikel 3.18 lid 1 Wnb) bij sluiting van de jacht nog in werking. Dat betekent onder andere dat in het belang van de openbare veiligheid en ter voorkoming van belangrijke schade, de muskusrat en de beverrat nog steeds kunnen worden bestreden.

Aan ontheffingen verbinden GS het voorschrift dat bij sluiting van de jacht tegelijk de ontheffingen kunnen worden opgeschort voor die soorten waarvan zij van mening zijn dat de instandhouding (eveneens) in gevaar is als gevolg van de bijzondere weersomstandigheden. Bij bijvoorbeeld sluiting van de jacht op de wilde eend (als er sprake is van bevroren sloten of van langdurige warmte welke kan leiden tot botulisme), dan kunnen GS in het verlengde hiervan beheer en schadebestrijding voor andere watervogelsoorten ook stopzetten.

C1.3. Verhuur jachtrecht provinciale gronden

GS verhuren het jachtrecht van gronden die in eigendom zijn van de provincie onder een aantal voorwaarden:

Verhuur enkel ten behoeve van jacht (benuttingsjacht)

- De provincie heeft zelf, als jachthouder van haar gronden, geen belang om de jacht op haar eigen gronden uit te voeren. De provincie zal dan ook niet overgaan tot het uitoefenen van haar jachthouderschap op provinciale gronden.

- Het verhuren van het jachtrecht aan derde partijen, enkel ten behoeve van benuttingsjacht als bedoeld in artikel 3.20 lid 1 Wnb, is in de regel niet aan de orde.
- Slechts als sprake is van een jachtrecht van gronden, enkel voor benuttingsjacht, dat gebaseerd is op juridisch gebonden afspraken, zal het jachtrecht door de provincie worden verhuurd. Dit houdt in dat alleen in dit geval bestaande contracten zullen worden verlengd. Dit vanwege het belang dat GS hechten aan haar rol als betrouwbare onderhandelings- en contractspartner.

Verhuur jachtrecht ter uitvoering van schadebestrijding of populatiebeheer

Uit de Wnb volgt dat de wetgever nadrukkelijk de jacht en het jachtrecht een rol heeft gegeven in de schadebestrijding en het populatiebeheer. Hiertoe is in de wet opgenomen dat zowel jacht als beheer en schadebestrijding in onderlinge samenhang moet zijn beschreven in een faunabeheerplan. Hiermee dient de jacht ten dienste te staan van schadebestrijding en populatiebeheer. Om tot een goede en doelmatige schadebestrijding en populatiebeheer te kunnen komen is het dan ook nodig dat de uitvoerders (faunabeheerders) gebruik moeten kunnen maken van het jachtrecht op deze gronden, waaronder ook provinciale gronden kunnen vallen.

Indien uit het faunabeheerplan volgt dat voor een effectieve en doelmatige schadebestrijding of beheer het nodig is dat het jachtrecht op provinciale gronden wordt uitgeoefend, zullen GS overgaan tot het verhuren van deze gronden aan de lokale WBE. De verhuur vindt alleen plaats indien de betreffende WBE daartoe een verzoek indient bij GS, onder overlegging van een onderbouwing van de noodzaak.

De verhuur van deze gronden dient dan in het teken te staan van schadebestrijding en beheer. Dit houdt in principe in dat bij de verhuur van deze gronden een zogenaamde nuloptie wordt ingebouwd en dat op deze gronden enkel het jachtrecht kan worden uitgeoefend indien dit in het teken staat van schadebestrijding of beheer. In de praktijk komt het er op neer dat de uitoefening van het jachtrecht op deze gronden alleen kan plaatsvinden op schadeveroorzakende wildsoorten zoals het konijn of de houtduif, welke soorten landelijk zijn vrijgesteld ten behoeve van schadebestrijding. Daarnaast kan dan de betreffende WBE gebruik maken van het jachtrecht om op provinciale gronden uitvoering te geven aan schadebestrijding en beheer op andere soorten waarvoor een landelijke vrijstelling geldt, PS een vrijstelling hebben verleend of waarvoor GS ontheffing hebben verleend of opdracht hebben verstrekt.

Incompleet jachtveld derde

Soms wordt het jachtveld van een derde doorsneden door een landschappelijk element, in eigendom van de Provincie Noord-Brabant of is (een deel van) een los perceel nodig om het jachtveld van een derde te completeren ('hectare' of 'cirkel'-eisen). In dat geval kunnen GS besluiten de verhuur van het jachtrecht van dit perceel toe te staan in het kader van goed nabuurschap.

In een dergelijke situatie verhuren GS enkel het betreffende perceel of landschappelijk element aan de WBE waarbinnen dit perceel of deze gronden zijn gelegen. De verhuur vindt alleen plaats indien de betreffende WBE daartoe een verzoek indient bij GS, onder overlegging van een onderbouwing van de noodzaak. Ook hier zal de verhuur van deze gronden dan in het teken te staan van schadebestrijding en beheer. Dit houdt in principe in dat bij de verhuur van deze gronden een zogenaamde nuloptie wordt ingebouwd en dat op deze gronden enkel het jachtrecht kan worden uitgeoefend indien dit in het teken staat van schadebestrijding of beheer.

C2. Populatiebeheer

Binnen het kader van de wet wordt aan GS de bevoegdheid gegeven om in bepaalde situaties de omvang van de populatie van bepaalde soorten te beperken (of te stabiliseren). Dit kan aan de orde zijn als deze soorten in een bepaald gebied onredelijk veel schade aan belangen veroorzaken, maar ook als de populatie zodanig in omvang toeneemt of dreigt toe te nemen dat de draagkracht van het gebied deze aantallen niet meer aankan.

C2.1. Nationaal beschermde soorten

Bepaalde diersoorten profiteren sterk van de door de mens aangebrachte veranderingen in landschappen of ecosystemen. Deze soorten zijn veelal opportunistisch en profiteren van de door de mens in cultuur- en verstedelijkte landschappen gecreëerde mogelijkheden voor verblijfplaatsen, voedsel en dekking. Door de oprukkende verstedelijking, intensivering van de landbouw en het gebruik van het landschap nemen deze soorten in aantal sterk toe. Soms ook ten koste van andere - meer kwetsbare - soorten. Het zijn alleen soorten waarvan met zekerheid mag worden gesteld dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Het gaat primair om zoogdiersoorten welke de wetgever op de bijlage, behorende bij artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming heeft geplaatst. Het gaat dan bijvoorbeeld om soorten als het wilde zwijn, edelhert, damhart, ree, steenmarter, etc.

Door de Minister is aangegeven dat deze soorten weliswaar niet bedreigd zijn, maar toch als beschermde soort zijn benoemd vanwege de in de maatschappij levende behoefte om deze specifieke diersoorten een beschermingskader te bieden.

Daarbij is tevens aangegeven dat de status van deze soorten inhoudt dat het planmatig beheren van de populaties van deze soorten gewenst of zelfs noodzakelijk kan zijn. Dit zal aan de orde kunnen zijn omdat een ongelimiteerde groei van (deel)populaties van succesvolle soorten nadelige gevolgen kan hebben voor economische belangen in een gebied, de in een gebied aanwezige meer kwetsbare flora of fauna, de nadelige gevolgen voor de populaties zelf (ziekten, voedseltekorten), maar ook risico's kan hebben voor openbare veiligheid of volksgezondheid. Het is dan ook voor deze soorten noodzakelijk dat in een faunabeheerplan wordt aangegeven welke doelstanden worden nagestreefd waarbij zowel de economische belangen, de belangen rond openbare veiligheid en volksgezondheid ed. in balans worden gebracht met de belangen van de betreffende populaties. Waarbij in het laatste geval altijd afgewogen zal moeten worden op welk niveau deze populatie moet worden gehouden zonder dat hierdoor de gunstige staat van instandhouding op provinciaal niveau in het geding komt.

Bij het verlenen van een ontheffing, of het verstrekken van een opdracht, houden GS allereerst rekening met het bepaalde in artikel 3.17 van de Wnb. Daarnaast geldt dat GS in hun afweging ook meenemen in hoeverre het beheren van de populatieomvang van bepaalde soorten zodanig plaatsvindt dat hierdoor ook de belangen van de populatie alsook de individuele dieren in deze populatie zo min mogelijk worden geschaad en dat de gunstige staat van instandhouding hierdoor niet in het geding kan komen.

C2.2. Strikt beschermde (vogel)soorten

Soorten die binnen het Europese beschermingskader vallen (soorten van de Vogelrichtlijn, als bedoeld in artikel 3.1 Wnb, en de Habitatrichtlijn, soorten als bedoeld in artikel bijlage IV) dienen strikter beschermd te worden. Voor veel van deze soorten geldt dat populatiebeheer op zich geen doel zal zijn. Voor zover er ingegrepen zal moeten worden in de populatie zal dit vooral gericht zijn op het regionaal of provinciaal terugdringen van schade of overlast door deze soorten of het voorkomen van risico's voor de openbare veiligheid, veiligheid voor het luchtverkeer of de volksgezondheid.

Daadwerkelijke aantalsreductie zal dan ook slechts in zeer bijzondere situaties plaatsvinden.

Maar ook voor deze soorten, en met name de soorten van de Vogelrichtlijn, kan dit niet in alle gevallen worden uitgesloten. Zo worden op dit moment op internationaal niveau (AEWA¹¹) beheersmaatregelen afgesproken voor het in aantallen reduceren van een aantal ganzensoorten. Dit om zowel de betreffende internationale trekvogelpopulatie te beschermen, maar ook om schade aan economische belangen binnen de gehele trekroute van deze ganzensoorten te kunnen beheersen. Wanneer deze afspraken op internationaal niveau zijn vastgelegd, zullen deze ook in Nederland

---

¹¹ Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds

worden geïmplementeerd en uitgevoerd. Wanneer dit aan de orde is, zullen GS deze afspraken op provinciaal niveau uitvoeren door het verstrekken van ontheffingen of afgifte van opdrachten.

Maar ook op provinciaal niveau kan het niet worden uitgesloten dat bepaalde vogelsoorten dermate succesvol zijn dat hun aantallen op provinciaal niveau, maar mogelijk ook op regionaal niveau, zodanig toenemen dat hierdoor onacceptabele overlast of schade ontstaat, of dat er een openbaar belang, zoals openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer of volksgezondheid in het geding dreigt te komen. In deze situaties achten GS zich bevoegd om ontheffing te verlenen voor het duurzaam beheren van met name vogelpopulaties binnen de gehele provincie of op regionaal niveau. Het is dan ook voor deze soorten noodzakelijk dat in een faunabeheerplan wordt aangegeven welke schadeniveaus met bijbehorende doelstanden worden nagestreefd waarbij zowel de economische belangen, de belangen rond openbare veiligheid en volksgezondheid ed. in balans worden gebracht met de belangen van de betreffende populaties. Waarbij in het laatste geval altijd afgewogen zal moeten worden op welk niveau deze populatie moet worden gehouden zonder dat hierdoor de gunstige staat van instandhouding op provinciaal niveau in het geding komt.

Bij het verlenen van een ontheffing, of het verstrekken van een opdracht, houden GS allereerst rekening met het bepaalde in artikel 3.17 van de Wnb. Daarnaast geldt dat GS in hun afweging ook meenemen in hoeverre het beheren van de populatieomvang van bepaalde soorten zodanig plaatsvindt dat hierdoor ook de belangen van de populatie alsook de individuele dieren in deze populatie zo min mogelijk worden geschaad en dat de gunstige staat van instandhouding hierdoor niet in het geding kan komen.

C3. Schadebestrijding of preventie

C3.1. Schade

C3.1.1. Bepalen omvang schade (ernstige schade) en afbouw regelingen schadevergoeding

Onder de Wnb zijn de wettelijke belangen in formulering gewijzigd ten opzichte van de Flora- en faunawet. Er wordt minder gesproken van 'schade', maar veel meer wordt het belang breder geformuleerd in de vorm van 'in het belang van' of 'in het kader van'. Dit betekent dat de definiëring van 'schade' op basis van de wet slechts beperkt blijft tot enkele wettelijke belangen.

Het gaat om de volgende wettelijke belangen:

- Wettelijke belangen vogels:
  - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- Wettelijke belangen strikt beschermde (Habitatrichtlijn) soorten en nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 van de Wet):
  - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.

Beleidsmatig betekent dit dat voor schade aan gewassen het uitgangspunt geldt dat deze wordt beschouwd als 'ernstig of belangrijk', indien er sprake is van meer dan € 250,- schade per geval.

Verwarrend is dat de wet spreekt van "belangrijke schade" bij vogels en van "ernstige schade" bij Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten. De aanleiding hiervoor is dat deze terminologie overgenomen is uit de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Voor zover mogelijk is in deze Nota bij deze terminologie aangesloten. Een duidelijk onderscheid tussen beide is niet te maken.

GS kunnen een ontheffing verlenen ter voorkoming van ernstige of belangrijke schade aan gewassen. Deze ontheffingen worden alleen afgegeven wanneer er sprake is van een concrete dreiging van ernstige of belangrijke schade. Dreigende schade dient aangetoond te worden met objectieve gegevens, bij voorkeur onderbouwd door schadecijfers uit het verleden. Inmiddels heeft BIJ12-Faunafonds de afgelopen jaren behoorlijk wat gegevens verzameld van landbouwschade veroorzaakt

door beschermde inheemse dieren. Hierdoor is duidelijk bij welke combinatie van gewas en diersoort er een concrete dreiging van schade is. In het faunabeheerplan kan deze concrete dreigende schade inzichtelijk gemaakt worden voor ontheffingen op voorhand. Daar waar geen concrete dreiging van schade onderbouwd kan worden verlenen GS geen ontheffing op voorhand, maar kan een incidentele ontheffing worden gevraagd.

Bij de inwerkingtreding van de Wnb zijn de taken en verantwoordelijkheden inzake het toekennen van een tegemoetkoming in schade door beschermde inheemse diersoorten bij GS komen te liggen. Deze taak die voorheen bij het Faunafonds was belegd, is beleidsneutraal overgenomen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

C3.2. Beleidsformulering

C3.2.1. Wild

Er zijn vijf soorten (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant) waar volgens de Wnb de jacht op geopend wordt. Het gaat om soorten waarvan ook bekend is dat deze soorten schade kunnen veroorzaken aan gewassen, veehouderijen, bossen e.d. Uitgangspunt is ook dat de opening van de jacht op deze soorten in elk geval gedurende deze jachtperiode voldoende moet zijn om ook schade aan economische belangen in en rond het jachtveld te voorkomen of te beperken tot een acceptabel niveau.

Uitgangspunt is dan ook dat gedurende de periode dat de jacht is geopend op een betreffende soort, de grondgebruiker niet in aanmerking kan komen voor een tegemoetkoming van schade, veroorzaakt door deze soorten. Uitzonderingssituaties kunnen optreden wanneer een perceel waar schade optreedt zodanig in omvang beperkt is dat de jacht hierop niet kan worden uitgevoerd, of indien de jacht om andere redenen (zoals een tijdelijke sluiting als gevolg van bijzondere weersomstandigheden of om redenen van besmettelijke dierziekten) niet kan worden uitgeoefend.

C3.2.2. Landelijk of provinciaal vrijgestelde soorten

Ter voorkoming van schade aan gewassen, maar ook bijvoorbeeld in het belang van de flora en fauna, zijn reeds door de wetgever een aantal soorten aangewezen die landelijk zijn vrijgesteld. Dit houdt in dat deze soorten mogen worden bestreden met in de wet vastgelegde middelen en onder de daarin genoemde voorwaarden. Het gaat hier om de Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos en zwarte kraai.

Maar ook op grond van de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant kunnen soorten op provinciaal niveau worden vrijgesteld ter voorkoming van schade aan gewassen of andere economische belangen.

Wanneer soorten zijn vrijgesteld betekent dit dat grondgebruikers (of andere partijen, voor zover benoemd in de vrijstelling) de mogelijkheid krijgen om – ter voorkoming van schade – maatregelen te nemen om de betreffende soort niet alleen te verjagen, maar ook zo nodig te vangen of te doden. Hiermee ligt de verantwoordelijkheid dan ook bij de grondgebruiker om zelf eventuele schade te voorkomen.

Bij vrijstellingen geldt dan ook dat de belanghebbende en degene die gebruik mag maken van de vrijstelling zelf verantwoordelijk zijn voor schadepreventie of het voorkomen van schade.

Uitgangspunt bij vrijstellingen is dat dat gedurende de periode waarop de vrijstelling ziet, de grondgebruiker (of andere belanghebbende) niet in aanmerking kan komen voor een tegemoetkoming van schade, veroorzaakt door deze soorten.

Uitzonderingssituaties kunnen optreden wanneer een perceel of locatie waar schade optreedt zodanig in omvang beperkt is dat hier wettelijk gezien niet volledig gebruik kan worden gemaakt van de

vrijstelling (te denken aan de beperkingen tot het gebruik van het geweer), of indien effectieve schadebestrijding om andere redenen niet kan worden uitgeoefend. Dergelijke situaties kunnen optreden indien tijdelijke opschorting van de vrijstelling is afgekondigd als gevolg van bijzondere weersomstandigheden of indien geen ontheffing kan worden verleend voor het treffen van extra maatregelen of het gebruik van middelen waarop de vrijstelling niet in voorziet (gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopgang, gebruik van kunstlicht, gebruik van het geweer op percelen welke niet voldoen aan de wettelijke eisen van een jachtveld etc.).

C3.2.3. Nationaal beschermde soorten

Voor zover de soorten, als benoemd in artikel 3.10 Wnb, en waarop de jacht door de minister niet is geopend alsmede waarop geen landelijke of provinciale vrijstelling van toepassing is, zullen GS per geval moeten bepalen of - bij optredende schade - de mogelijkheid bestaat om een ontheffing af te geven voor vangen, doden of het aantasten van verblijfplaatsen.

Voor soorten welke op de bijlage bij de wet zijn opgenomen, en waarvoor op landelijk niveau reeds sprake is van een gunstige staat van instandhouding en die niet zijn opgenomen op een rode lijst, stellen GS zich op het standpunt dat hiervoor middels een goedgekeurd faunabeheerplan een evenwichtig en duurzaam beheer van de populaties mogelijk moet zijn. Bij een dergelijk duurzaam beheer dient dan ook alle relevante (wettelijke) belangen te zijn afgewogen. Wanneer op grond van dit faunabeheerplan afdoende zeker wordt gesteld dat het beheer zodanig wordt vormgegeven dat schade door een betreffende soort aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom binnen acceptabele grenzen kan worden gehouden, dan zullen GS overgaan tot het verstrekken van een ontheffing. Daarbij moet voldoende verzekerd zijn dat de eigenaar of grondgebruiker ook de voorgeschreven passende en doeltreffende maatregelen voor preventie of weren heeft toegepast.

Uitgangspunt is dat, indien er door GS een (onherroepelijke) ontheffing is afgegeven op grond van een (in een Faunabeheerplan vastgelegde) onderbouwing dat met het betreffende beheer schade aan belangen binnen acceptabele grenzen kan blijven, zal de grondgebruiker (of andere belanghebbende) niet in aanmerking kunnen komen voor een tegemoetkoming van schade.

In een dergelijke situatie zijn GS van mening dat dan ook aan de belanghebbenden en/of grondgebruikers voldoende middelen ter beschikking staan om schade aan belangen te voorkomen. Daarbij geldt vanzelf dat in de ontheffing ook verzekerd zal moeten zijn dat alle passende en doeltreffende maatregelen door belanghebbenden of grondgebruikers kunnen worden toegepast.

C3.2.4. Strikt beschermde (vogel)soorten

Diersoorten welke onder het strikte beschermingskader van de Wnb vallen kunnen veelal slechts in beperkte mate worden bestreden ter voorkoming van ernstige of belangrijke schade. Alleen wanneer (op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan) is zeker gesteld dat een eventuele inbreuk op het beschermingsregime mogelijk is (vangen, doden of aantasten verblijfplaatsen) zal het aan GS zijn om te bepalen of preventieve maatregelen afdoende moeten zijn of dat (middels ontheffing) de soort bestreden moet worden ter voorkoming van (verdere) ernstige of belangrijke schade.

Inbreuk achten GS alleen toelaatbaar indien zeker is dat elke ingreep die gevolgen heeft voor een strikt beschermde soort geen gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding. Bij soorten waarbij nu al reeds sprake is van een slechte staat van instandhouding, en waarbij sprake is van een afnemende trend binnen Noord-Brabant, mag worden aangenomen dat vangen of doden hiervan een extra negatief effect op de staat van instandhouding teweeg zal brengen. In een dergelijke situatie zullen GS geen ontheffing voor het doden afgeven.

In geval door GS moet worden besloten dat in het belang van de betreffende diersoort een inbreuk op het beschermingsregime niet toelaatbaar is, betekent dit dat vooral de grondgebruiker met de

schadelast blijft zitten. Alleen in dergelijke situaties zijn GS van mening dat de grondgebruiker in aanmerking moet komen voor een tegemoetkoming voor geleden faunaschade. Daarbij hanteren GS het uitgangspunt dat de omvang van de schade – en dan vooral het criterium belangrijke of ernstige schade – op meer gedifferentieerde wijze moet worden bepaald.

C4. Overlast

Overlast is een subjectief begrip. Niet-bedrijfsmatige hinder of schade door flora of fauna beschouwt de wetgever als overlast. Een zekere mate van overlast door beschermde inheemse diersoorten zal altijd geaccepteerd moeten worden. Ingrijpen bij overlast door beschermde fauna is alleen aan de orde als deze overlast structureel is en zodanig in omvang is dat meer dan enkele personen hiervan negatieve gevolgen ondervinden. Er zal daarom aantoonbaar sprake moeten zijn van ernstige overlast. Dit kan in de vorm van gezondheidseffecten of ook optredende -kwantificeerbare- schade aan persoonlijke bezittingen of eigendommen.

Voor ernstige overlast wordt in beginsel geen ontheffing verleend om beschermde dieren te doden. Doden is slechts een uiterste middel wanneer andere mogelijkheden geen soelaas hebben geboden. Verjaging of het ongeschikt maken van verblijfplaatsen en in uitzonderlijke gevallen vangen en verplaatsen, is mogelijk onder voorwaarden waarbij het middel in ieder geval effectief en duurzaam moet zijn en structurele oplossingen kan bieden ook in relatie tot de kosten en baten.

Uitgangspunt is dat elke burger of bedrijf een zekere mate van overlast door beschermde dieren mag en kan accepteren. Zo zal niet bij elke vroeg in de ochtend zingende vogel moeten worden aangenomen dat dit overlast veroorzaakt. En ook niet als gedurende de vogeltrek voor enkele dagen een zwerm vogels tijdelijk in een bosje nabij woningen in de nacht verblijfplaats kiest en daardoor een paar nachten voor geluidsoverlast of overlast door uitwerpselen veroorzaken. Alleen wanneer overlast een aanzienlijke omvang aanneemt waardoor meer mensen of groepen van personen hiervan hinder ondervinden en deze hinder ook onredelijk langdurig blijkt te zijn, dan bestaat er een grond om in te grijpen.

GS zullen dan ook enkel ontheffing verlenen indien afdoende is aangetoond dat de ervaren 'overlast' ook zodanig van omvang is dat hierdoor daadwerkelijk gezondheidseffecten optreden op één of meer personen. Dit zal door de aanvrager van een ontheffing minimaal moeten worden aangetoond door middel van een doktersverklaring of een ander wettelijk erkend en ter zake kundig gezondheidsinstituut of rechtspersoon.

GS zullen in geval van niet-bedrijfsmatige schade die in deze wordt beschouwd als overlast, enkel overgaan tot het verlenen van een ontheffing, indien de niet-bedrijfsmatige schade zodanig van omvang is dat de kosten voor de betreffende persoon/personen onredelijk hoog dreigen te worden. Daarbij zal als uitgangspunt worden gehanteerd dat aangetoond is dat de schade niet kan worden verzekerd of dat de omvang van de overlast zodanig is dat deze op grond van redelijkheid en billijkheid niet door een burger of bedrijf kan worden gedragen. Dit zal door de aanvrager moeten worden aangetoond middels verzekerings- of deskundigenrapportages. Indien dit niet mogelijk is, zullen GS zelf onderzoek instellen alvorens tot besluitvorming te komen.

C5. Exoten en verwilderde dieren

Uit de Wnb volgt dat er een onderscheid dient te worden gemaakt tussen 'exoten', 'invasieve exoten' en 'verwilderde dieren'.

Van invasieve exoten wordt gesproken als er ook daadwerkelijk sprake is van optredende schade aan de inheemse natuur. Dat is niet bij alle exoten het geval.

Voor invasieve exoten ligt de taak bij de Minister van Economische Zaken om deze aan te wijzen en stappen te ondernemen om deze soorten te bestrijden. Het gaat daarbij om de soorten die zijn genoemd in de 'uitvoeringsverordening 2016/1141 van 13 juli 2016 van de Europese Unie. Daarbij dienen GS ook aandacht te geven aan zogenaamde invasieve exoten waarvoor door de Europese Commissie¹² is aangegeven dat bestrijding in de lidstaten noodzakelijk is.

Zo zullen GS, indien hierom door de Minister van EZ wordt verzocht, voor de invasieve exoten zoals opgenomen in de hiervoor genoemde uitvoeringsverordening van de Europese Unie, specifiek een opdracht moeten formuleren. Dit volgt uit art 3.19 Wnb.

Voor 'gewone' exoten (en verwilderde dieren) is niet geregeld dat de Minister die moet aanwijzen. Hier bestaat beleidsruimte die GS kunnen invullen.

In principe zijn exoten en verwilderde dieren niet beschermd onder de Wnb. Desondanks zal voor de bestrijding of het beheer van (invasieve) exoten en verwilderde diersoorten toch besluitvorming door GS nodig zijn en blijven. Dit indien voor de bestrijding of het beheer, de inzet van handelingen of middelen nodig is die enkel gereguleerd kan worden via de Wnb.

GS voeren als beleid dat exoten en verwilderde dieren niet thuishoren in de Brabantse natuur. Het opzettelijk loslaten of laten ontsnappen van dieren of het niet de benodigde zorg bieden aan gedomesticeerde dieren waardoor deze zich uiteindelijk in de natuur vestigen en verwilderen is in principe ongewenst en niet toegestaan. Indien diersoorten (maar ook plantensoorten) in de natuurlijke omgeving worden aangetroffen, waarbij voldoende zeker is dat deze geen (wettelijk) eigenaar hebben of niet onder de zorg van een eigenaar vallen, dan dienen deze soorten bij voorkeur direct uit de natuurlijke omgeving te worden verwijderd.

Dit is echter niet altijd mogelijk. Veel soorten (en dan vooral diersoorten) zijn prima in staat om in een natuurlijke omgeving te overleven en zelfs te vermenigvuldigen. Dit kan tot nadelige risico's leiden voor de inheemse natuur, maar ook tot schade aan economische belangen, waaronder landbouw, visserij, openbare veiligheid, etc. GS hanteren de beleidslijn dat voor soorten waarvan voldoende aannemelijk is dat deze zijn te beschouwen als 'exoot' of 'verwilderd', er een opdracht zal worden verleend om deze dieren met de daartoe geschikt geachte (en wettelijk toegestane) middelen te bestrijden. Een uitzondering hierop is vooralsnog de verwilderde kat. Bij motie van PS is de eerder verleende aanwijzing voor afschot ingetrokken.

Het provinciale beleid met betrekking (Invasieve) exoten en verwilderde dieren zal nog nader worden uitgewerkt. Het provinciale Platform Invasieve Exoten zal hiertoe een lijst vaststellen van regionale exoten die problemen veroorzaken aan eerder genoemde belangen.

Vooruitlopend hierop zullen GS wel onder strikte voorwaarden ontheffing verlenen aan de Dierenbescherming om gevangen en gesteriliseerde zwervkatten, als onderdeel van de TNR (trap, neuter en return) methode, weer uit te zetten.

C6. Niet beschermde inheemse diersoorten

De zwarte rat, de bruine rat, de huismuis en de mol zijn niet opgenomen in de bijlage, onderdeel A, bij de Wnb. Dit betekent dat deze soorten niet als beschermde inheemse diersoort worden beschouwd en dat de verboden als bedoeld in artikel 3.10 lid 1 onder a en b voor deze soorten niet gelden. In de memorie van toelichting bij de Wnb is aangegeven dat het opnemen van deze soorten in de bijlage een effectieve en efficiënte ongediertebestrijding onmogelijk zou maken. De zwarte rat, de

---

¹² Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 Europese Unie; lijst van zorgwekkende invasieve uitheemse soorten.

bruine rat, de huismuis en de mol behoren tot algemeen voorkomende soorten in Nederland, waardoor de staat van instandhouding niet in gevaar komt.

Met welke middelen de zwarte rat, bruine rat, huismuis of mol mogen worden gedood of gevangen is dan ook in principe niet gebonden aan voorwaarden. Toch vloeien hier wel een aantal restricties uit voort die zijn terug te vinden in de Wnb.

Bij het vangen of doden van dieren dient te worden voorkomen dat dieren onnodig lijden (artikel 3.24 lid 1). Deze voorwaarde geldt onverkort ook voor de genoemde diersoorten.

Verder zijn op grond van artikel 3.24 lid 2 in het Besluit natuurbescherming (artikel 3.10) een aantal middelen aangewezen waarop een verbod geldt om deze buiten gebouwen onder zich te hebben of te gebruiken. Zo geldt er een verbod op het buitenshuis voor handen hebben of gebruiken van rodenators. Verder geldt ook dat het gebruik van het geweer op bepaalde locaties niet is toegestaan voor het bestrijden van bijvoorbeeld ratten. Te denken aan locaties binnen de bebouwde kom of tussen zonsondergang en zonsopgang. Voor klemmen, welke in principe zijn aangewezen als een verboden middel, wordt een uitzondering gemaakt voor het voorhanden hebben en gebruiken daarvan als deze uitsluitend geschikt en bestemd zijn voor het vangen en doden van mollen, zwarte ratten, bruine ratten en huismuizen.

Indien het toch voor het bestrijden van genoemde soorten noodzakelijk blijkt dat gebruik van toegestane middelen niet afdoende blijkt is het voor te stellen dat in dergelijke gevallen toch een ontheffingsaanvraag bij GS moet worden ingediend. Het gaat dan met name om het gebruik van middelen welke op grond van de wet zijn verboden. In dergelijke gevallen kan een belanghebbende, onder het overleggen van een afdoende onderbouwing, een ontheffing aanvragen bij GS.

D.   Beleid specifieke soorten

In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant is per schade of overlast veroorzakende soort vastgelegd onder welke voorwaarden door GS ontheffing kan worden verleend (of opdracht kan worden gegeven) om deze soorten te mogen vangen, doden of hun verblijfplaatsen aan te tasten. Op grond van de uitgangspunten in deze nota wordt in de die Beleidsregel per soort een afweging gemaakt tussen het wettelijke beschermingskader, het voorkomen van de soort in Noord-Brabant en de staat van instandhouding, alsmede het risico wat de soort kan lopen als er ontheffing of opdracht wordt gegeven om deze soort te bestrijden of te beheren.

Door het formuleren van de afwegingskaders per soort kunnen GS, wanneer er sprake is van schade aan economische belangen of een ander wettelijk belang door een bepaalde diersoort, een objectieve afweging maken welke maatregelen noodzakelijk zijn en in welke situaties het beschermingsregime voor deze soort zal moeten wijken.

Met de formulering van de afwegingskaders per diersoort is rekening gehouden met de algemene beleidsuitgangspunten als hiervoor onder C. geformuleerd en onderstaande beleidselementen.

D1.   Vogels

D1.1. Ganzen

D1.1.1 Hoofdlijn ganzenbeleid Noord-Brabant

Centraal staat de rust in de winter voor trekganzen en het terugbrengen van de schade veroorzaakt door de zomerpopulatie standganzen waarbij gezocht wordt naar een evenwicht tussen behoud van een duurzame populatie en een acceptabel schade- en veiligheidsniveau.

D1.1.2. Provinciaal beleid winterperiode

De winterperiode loopt van 1 november tot en met 14 februari.

De looptijd van rust- en foerageergebieden is van 1 november tot 1 april. Op basis van schadehistorie, verblijf van ganzen en omvang/licging zijn 6 rust- en foerageergebieden aangewezen, te weten; De Brabantse Wal, Buitengorzen, St. Antoniegorzen, Drimmelen, Beerse Overlaat en Uiterwaarden Ooijen en Megen.

Aanvullend op de schadevergoeding wordt binnen de rust- en foerageergebieden € 50 per schadehectare betaald. Dit is opgenomen in de Regeling natuurbescherming Noord-Brabant. Overjarig grasland en groenbemester worden niet meer gezien als kwetsbaar gewas als het gaat om de winterontheffing voor verjaging met ondersteunend afschot.

D1.1.3 Provinciaal beleid zomerperiode

De zomerperiode loopt van 15 februari tot en met 31 oktober.

Op ganzen die in deze periode aanwezig zijn, vindt schade gerelateerd beheer plaats. Het gaat hierbij om de soorten grauwe gans, brandgans, kolgans, Canadese gans, Indische gans, Nijlgans en onbeschermden soorten als de gedomesticeerde grauwe gans (boerengans). Binnen deze periode is in Noord-Brabant het beleid ten aanzien van de grauwe gans, Canadese gans en de brandgans gericht is op het zoeken naar een evenwicht tussen behoud van een duurzame populatie en een acceptabel schade- en veiligheidsniveau. Zogenaamde verwilderde soorten (boerengans) en exoten (Indische gans en nijlgans) kunnen alleen met het geweer worden bestreden op grond van een opdracht. De kolgans is als broedvogel nog nauwelijks aanwezig.

Het beheer van ganzen wordt uitgewerkt in een regionaal gebiedsplan/beheerplan, dat per 1 juli 2017 onderdeel gaan vormen van het nieuwe faunabeheerplan 2017-2023. Dit regionale gebiedsplan/beheerplan gaan uit van een beheer dat gebaseerd is op: 1. Inrichtingsmaatregelen, 2. Diervriendelijke preventieve maatregelen en 3. Reducerende maatregelen.

Omdat, conform landelijke afspraken, de zomer- en winterperiode zijn gewijzigd, is zeker in het voorjaar sprake van een zekere overlap tussen wintergasten en broedvogels. Dit geldt met name voor de brandgans en de kolgans. De op te stellen regionale beheerplannen dienen hierop in te gaan. Dit geldt ook voor de relatie tussen de beheermaatregelen en de effecten ervan.

Bovenstaande beleidsuitgangspunten zijn voor de brandgans, Canadese gans, grauwe gans, kolgans, rietgans en rotgans uitgewerkt in bijlage 1 van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant.

D1.2. Roek

Uit de in 2016 uitgevoerde evaluatie van het faunabeleid kwam naar voren dat met name voor de roek (maar mogelijk ook andere soorten) voldoende kennis ontbrak omtrent het voorkomen, populatieontwikkeling en de relatie daarvan met optredende schade aan economische belangen. Daarbij hebben GS aangegeven hiermee in het nieuw te formuleren beleid rekening mee te willen houden.

Met betrekking tot de roek richten de voorwaarden zich dan ook op het in de nabije toekomst beter inzichtelijk krijgen van de daadwerkelijke staat van instandhouding van de soort in de provincie, maar ook om een beter inzicht te krijgen in het voorkomen en omvang van schade. Voor de roek geldt dan ook dat GS enkel ontheffing zullen verlenen voor bestrijding van de roek als uit het daaraan ten grondslag liggend faunabeheerplan voldoende gedetailleerde informatie bevat omtrent de verspreiding, aantalsontwikkelingen (zowel op provinciaal als op regionaal niveau) en de door deze soort veroorzaakte schade (of overlast). De eisen die aan het faunabeheerplan worden gesteld zijn vastgelegd in zowel de Wnb als in de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant.

D1.3. Overige vogelsoorten

Voor de overige vogelsoorten (aalscholver, ekster, fazant, houtduif, holenduif, kauw, kleine mantelmeeuw, knobbelzwaan, kokmeeuw, meerkoet, smient, spreeuw, stormmeeuw, gaai, wilde eend, zilvermeeuw en zwarte kraai) zijn in bijlage 1 van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant voorwaarden geformuleerd op basis van de algemene beleidsuitgangspunten als hiervoor (onder C) zijn weergegeven. Dit houdt in dat per soort is beoordeeld of daarvan bekend is, of verwacht kan worden, dat deze binnen de provincie Noord-Brabant belangrijke schade aan gewassen of andere economische belangen kunnen veroorzaken of in aanzienlijke mate overlast kunnen veroorzaken dan wel een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid, openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer. Ook is beoordeeld of deze soorten dermate succesvol zijn dat zij door hun voorkomen nadelige effecten kunnen hebben op (meer kwetsbare of gevoelige) beschermde flora of fauna.

D2. Strikt beschermde soorten (HR richtlijn, verdragen Bern en Bonn)

Van de soorten welke zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb blijkt dat alleen de bever binnen Noord-Brabant schade veroorzaakt aan één of meer van de wettelijk benoemde belangen. Het gaat daarbij in hoofdzaak om gevaar voor de openbare veiligheid doordat de bever door haar leefwijze waterkeringen kan beschadigen of ondermijnen. Verder vindt meer en meer schade plaats aan gewassen. Niet kan worden uitgesloten dat in de toekomst ook hier sprake kan zijn van optredende ernstige schade.

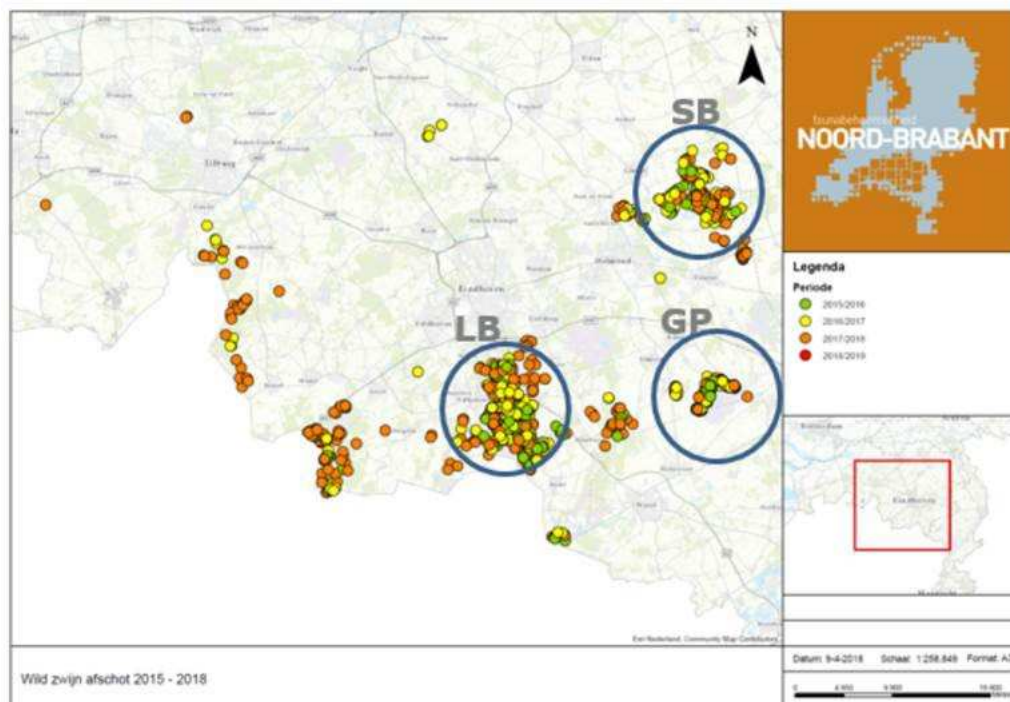
Gezien het strikte beschermingskader van de bever is het verlenen van een ontheffing voor het doden per definitie niet aan de orde. In geval er sprake is van risico's voor de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen GS ontheffing verlenen (of opdracht

verstrekken) voor het vangen en herplaatsen van een beperkt aantal bevers of het aantasten van specifiek benoemde verblijfplaatsen. Het ligt voor de hand dat een dergelijke ontheffing of opdracht met de nodige zorgvuldigheid zal worden opgesteld en dat slechts met grote terughoudendheid zal worden ingegrepen in de beverpopulaties en hun leefgebieden. Vooraleerst zal bij ontheffingverlening worden aangesloten bij de door GS goedgekeurd (of goed te keuren) beverprotocol.

D3. Nationaal beschermde soorten

D3.1. Wild zwijn

De provincie Noord-Brabant hanteert een nulstandsbeleid voor wilde zwijnen. Dit betekent dat het streven is gericht op nul wilde zwijnen en dat er in Noord-Brabant geen verplichting is tot instandhouding. Ter uitvoering van het nulstandbeleid zet de provincie alle haar toekomende wettelijke bevoegdheden op grond van de Wet natuurbescherming in indien de Faunabeheerheid daar gemotiveerd om verzoekt. Dat betekent dat alle wilde zwijnen mogen worden geschoten maar dat is niet verplicht. Hoewel het beleid is gericht op nul wilde zwijnen, is het daadwerkelijk realiseren van nul wilde zwijnen in de praktijk niet altijd mogelijk. In die situaties is het uitgangspunt dat er geen overlast en schade door wilde zwijnen optreedt en dat het risico op de introductie van besmettelijke dierziekten zo laag mogelijk wordt gehouden. Als partijen in een gebied met elkaar tot een breed gedragen plan komen om de populatie zodanig te beheren dat overlast en schade en risico's op besmettelijke dierziekten zoveel als mogelijk wordt ingeperkt dan is dat mogelijk. Momenteel (2018) heeft het wild zwijn zich gevestigd in de onderstaande gebieden:

Voor de gebieden Gemert-Bakel, Heeze-Leende en Asten zijn door de betrokken regionale partijen gebiedsplannen opgesteld. De gebiedsplannen worden momenteel gebruikt als voorbeeld om ook de regionale aanpak in de andere gebieden vorm te geven. Op basis van de regionale beheerplannen wordt het beheer van het wild zwijn vormgegeven en uitgevoerd door de daarvoor aangewezen partijen. Het beheer wordt dusdanig uitgevoerd dat overlast en schade zoveel als mogelijk wordt ingeperkt. Er wordt gestuurd op het voorkomen van schade. Het nulstandsbeleid wordt ingevuld als een nulschade-aanpak. Momenteel (2019) lijkt dit nog onvoldoende effectief waardoor de populatie

groeit en zich verder verspreidt. Mede op basis van een breed gedragen advies van de Faunabeheereenheid Noord-Brabant wordt dit beleid daarom aangescherpt in die zin dat de gebiedsaanpak er eveneens toe moet leiden dat de soort zich niet verder verspreidt over Brabant en dat de dichtheden in de genoemde gebieden zodanig moeten worden beperkt dat migratie naar omliggende gebieden wordt voorkomen.

D3.2. Overige nationaal beschermde soorten

Voor de nationaal beschermde soorten (soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb) zijn voorwaarden geformuleerd op basis van de algemene beleidsuitgangspunten als hiervoor (onder C) zijn weergegeven. Dit houdt in dat per soort is beoordeeld of daarvan bekend is, of verwacht kan worden, dat deze binnen de provincie Noord-Brabant belangrijke schade aan gewassen of ander economische belangen kunnen veroorzaken of in aanzienlijke mate overlast kunnen veroorzaken dan wel een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid, openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer.

Ook is beoordeeld of deze soorten dermate succesvol zijn dat zij door hun voorkomen nadelige effecten kunnen hebben op (meer kwetsbare of gevoelige) beschermde flora of fauna.

Concreet gaat het hier in vrijwel alle gevallen om de meer succesvolle zoogdieren, waarvan landelijk de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en welke tevens ook niet voorkomen op een Nationale Rode lijst. Alleen voor de bunzing, hermelijn en wezel is sprake van een afnemende trend. Mede op grond van deze staat van instandhouding worden voor deze soorten striktere afwegingskaders gehanteerd.

In bijlage 3 van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant zijn aparte voorwaarden geformuleerd voor de aardmuis, bosmuis, bunzing, damhert, das, edelhert, haas, hermelijn, konijn, ree, rosse woelmuis, steenmarter, veldmuis, vos, wezel, wild zwijn en woelrat.